

RAPORT
2014/ I - VI 2015 r.

Przeciwdziałanie handlowi ludźmi w Polsce

*Opracowała: Magdalena Sobczyk
Redakcja: Katarzyna Przybyławska*

 Centrum
Pomocy
Prawnej
Im. Haliny Nieć

RAPORT:

Przeciwdziałanie handlowi ludźmi w Polsce

za rok 2014 oraz I - VI 2015 r.

Kraków, 18 sierpnia 2015 r.

Opracowała
Magdalena Sobczyk
Redakcja:
Katarzyna Przybysławska
Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć w Krakowie

HANDEL LUDŹMI W POLSCE

Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla Ofiar Handlu Ludźmi zapewnia ofiarom handlu ludźmi kompleksową pomoc.

zakwaterowanie

opieka medyczna

poradnictwo interwencyjne i wsparcie psychologiczne

pomoc prawna

71

143

34

136

64

173

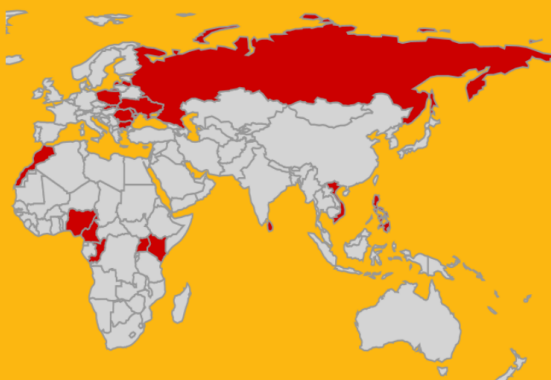
Beneficjenci KCIK w 2014 r.:

- 34 dzieci i 173 dorosłych,
- 143 kobiet i 64 mężczyzn,
- 71 Polaków i 136 cudzoziemców.

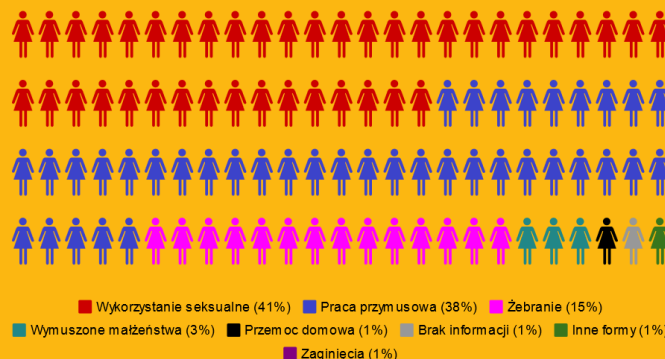
W 2014 r. z pomocy KCIK skorzystało

207 osób

Kraje pochodzenia beneficjentów KCIK w 2014 r.

Formy wykorzystania beneficjentów KCIK w 2014 r.

Beneficjenci KCIK w 2014 r. pochodzili łącznie z 17 państw, w tym z Polski.

Najczęstszą formą wykorzystania ofiar handlu ludźmi korzystających z pomocy KCIK w 2014 r. była prostytutka i wykorzystanie seksualne oraz praca przymusowa.

WIĘCEJ

CUDZOZIEMCY- OFIARY HANDLU LUDŹMI W POLSCE

Pomoc cudzoziemcom- ofiarom handlu ludźmi udzielana jest w ramach Programu Wsparcia i Ochrony Ofiar/ Świadków Handlu Ludźmi.

Program Wsparcia zapewnia ofiarom handlu ludźmi:

- bezpieczne zakwaterowanie,
- podstawową pomoc medyczną,
- wsparcie psychologiczne,
- wsparcie prawne,
- pomoc w kontaktach z organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości,
- pomoc w legalizacji pobytu,
- wsparcie tłumaczeniowe.

W 2014 r. z pomocy Programu Wsparcia skorzystało 70 cudzoziemców.

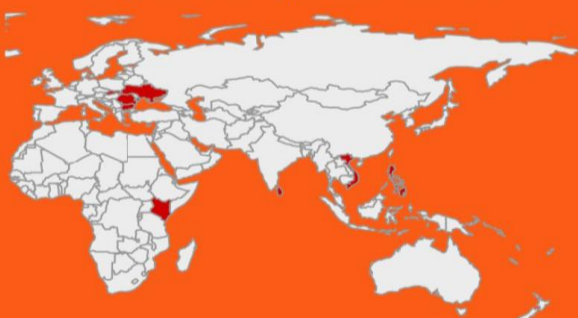
Płeć cudzoziemców objętych Programem Wsparcia w 2014 r.

Wiek cudzoziemców objętych Programem Wsparcia w 2014 r.

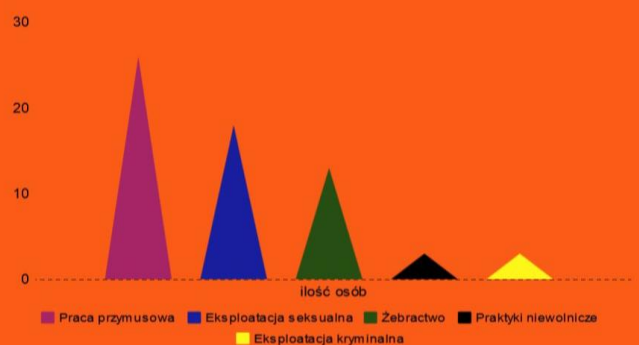

Państwa pochodzenia cudzoziemców objętych Programem Wsparcia w 2014 r.

Filipiny (17), 2) Rumunia (16), 3) Bułgaria (9), Ukraina (8), Sri Lanka (6), Wietnam (4), Kenia (1), Słowacja (1)

Formy wykorzystania cudzoziemców objętych Programem Wsparcia w 2014 r.

RAPORT:	3
<i>Przeciwdziałanie handlowi ludźmi w Polsce</i>	3
za rok 2014 i I - VI 2015 r.	3
1. Światowy system zapobiegania i ścigania handlu ludźmi	2
1.1. Organizacja Narodów Zjednoczonych	2
1.2. Unia Europejska	3
1.3. Rada Europy	5
2. Krajowy system zapobiegania i ścigania handlu ludźmi	7
2.1. Polskie rozwiązania prawne dotyczące zwalczania handlu ludźmi	7
2.1.1. Regulacje prawne zawarte w Kodeksie Karnym	7
2.1.2. Krajowy Plan Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi	8
2.2. Podmioty zaangażowane w walkę z handlem ludźmi	9
2.2.1. Zespół do Spraw Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi	9
2.2.2. Wojewódzkie Zespoły do Walki z Handlem Ludźmi	11
2.2.3. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	11
2.2.4. Policja	12
2.2.5. Prokuratura	12
2.2.6. Straż Graniczna	12
2.2.7. Organizacje pozarządowe	13
2.2.8. Ogólnopolska Sieć Organizacji Pozarządowych Przeciwko Handlowi Ludźmi	13
2.3. Krajowe Centrum Interwencyjno- Konsultacyjne dla Ofiar Handlu Ludźmi (KCIK)	14
2.3.1. Program Wsparcia i Ochrony Ofiar/ Świadców Handlu Ludźmi	14
3. Handel ludźmi w Polsce w 2014 r. i pierwszej połowie 2015 r.	16
3.1. Dane statystyczne Krajowego Centrum Interwencyjno- Konsultacyjnego dla Ofiar Handlu Ludźmi (KCIK) za 2014 r.	16
3.1.1. Beneficjenci KCIK w 2014 r. według krajów pochodzenia	17
3.1.2. Beneficjenci KCIK w 2014 r. według wieku	18
3.1.3. Formy wykorzystania beneficjentów KCIK	18
3.1.4. Formy pomocy udzielonej beneficjentom KCIK w 2014 r.	19
3.1.5. Powroty cudzoziemców- beneficjentów KCIK w 2014 r. do krajów pochodzenia	21
3.2. Dane statystyczne Krajowego Centrum Interwencyjno - Konsultacyjnego dla Ofiar Handlu Ludźmi (KCIK) za pierwszą połowę 2015 r.	21

3.3. Realizacja Programu Wsparcia i Ochrony Ofiar/ Świadków Handlu Ludźmi w 2014 r.	25
3.3.1. Liczba cudzoziemców objętych Programem Wsparcia w 2014 r.	25
3.3.2. Płeć cudzoziemców objętych Programem Wsparcia w 2014 r.	26
3.3.3. Wiek cudzoziemców objętych Programem Wsparcia w 2014 r.	26
3.3.4. Obywatelstwo ofiar handlu ludźmi zgłoszonych do Programu Wsparcia w 2014 r.	27
3.3.5. Forma wykorzystania ofiar handlu ludźmi zgłoszonych do Programu Wsparcia w 2014 r.	28
3.3.6. Identyfikacja ofiar handlu ludźmi zgłoszonych do Programu Wsparcia w 2014 r.	29
3.3.7. Status pobytu na terytorium RP cudzoziemców zgłoszonych do Programu Wsparcia w 2014 r.	31
3.3. Dane statystyczne dotyczące przestępstwa handlu ludźmi - art. 189a §1 Kodeksu Karnego w 2014 r.	32
3.4. Dane statystyczne dotyczące przestępstwa handlu ludźmi- art. 189a §1 Kodeksu Karnego w pierwszej połowie 2015 r.	34
3.5. Handel dziećmi	34
4. Podsumowanie	37
Spis wykresów:	38

Szanowni Państwo,

Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć ma przyjemność przedstawić Państwu trzecią edycję corocznego raportu nt zjawiska handlu ludźmi w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji ofiar cudzoziemskich. W raporcie ujęte zostały dane statystyczne za rok 2014 oraz częściowe dane dotyczące roku 2015.

Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć jest istniejącą od 2002 r. organizacją pozarządową pożytku publicznego. Misją CPPHN jest działanie na rzecz ochrony praw człowieka poprzez świadczenie bezpłatnej pomocy prawnej osobom społecznie marginalizowanym oraz wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i państwa prawa. Do celów statutowych organizacji należy m.in. prowadzenie działalności naukowej i edukacyjnej, służącej upowszechnianiu i propagowaniu idei poszanowania praw człowieka. Jednym z jej przejawów jest aktywna działalność w dziedzinie zjawiska handlu ludźmi, w szczególności w zakresie wsparcia prawnego dla przebywających w Polsce cudzoziemskich ofiar.

Centrum zajmuje się tematyką handlu ludźmi zarówno w aspekcie praktycznym, jak i teoretycznym. Tematyka handlu ludźmi pojawia się w organizowanych dla różnych grup szkoleniach, w szczególności dla funkcjonariuszy Straży Granicznej. Kolejną płaszczyzną, aktywności CPPHN jest pomoc prawna i identyfikacja ofiar oraz współpraca w tej mierze z Fundacją Przeciwno Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu La Strada. Trzecim aspektem tego rodzaju działalności są projekty skierowane do ogółu społeczeństwa, mające funkcję prewencyjną, uświadamiającą charakter zagrożeń związanych z przestępstwem handlu ludźmi, tj. kampanie społeczne (m.in. kampania z MSW i Policją), wykłady dla prawników, studentów prawa i kierunków pokrewnych jak i dla licealistów. Centrum jest ponadto członkiem Zespołu do Spraw Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi, będącym opiniodawczo- doradczym organem Prezesa Rady Ministrów oraz członkiem Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi, a od 2014 r. partnerem w koordynowanym przez Fundację La Strada projekcie Ogólnopolskiej Sieci Organizacji Pozarządowych Przeciwno Handlowi Ludźmi.

Uzupełnieniem tych działań jest praca badawcza, której przykładem jest niniejszy raport, przygotowany w celu ułatwienia zainteresowanym osobom dostępu do zbiorczych danych na temat zjawiska handlu ludźmi w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem ofiar cudzoziemskich. W prezentowanym opracowaniu znalazły się zarówno informacje odnośnie krajowego, europejskiego i światowego systemu przeciwdziałania handlowi ludźmi, jak i szczegółowe dane statystyczne obrazujące sytuację w Polsce w roku 2014 oraz częściowo w pierwszej połowie roku 2015.

Za udostępnienie danych statystycznych, wykorzystanych w niniejszej publikacji, pragniemy serdecznie podziękować Fundacji La Strada, Ministerstwu Spraw Wewnętrznych oraz Komendzie Głównej Policji.

Zespół Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć w Krakowie

1. Światowy system zapobiegania i ścigania handlu ludźmi

Szczególną rolę w walce z handlem ludźmi w wymiarze ogólnoswiatowym sprawuje Organizacja Narodów Zjednoczonych, natomiast w wymiarze regionalnym Unia Europejska i Rada Europy.

1.1. Organizacja Narodów Zjednoczonych

Według Organizacji Narodów Zjednoczonych handel ludźmi jest trzecim, po broni i narkotykach, najbardziej dochodowym przestępstwem na świecie. Handel ludźmi dotyczy każdego regionu świata. Według danych ONZ między rokiem 2010 a 2012 w 124 państwach świata zidentyfikowano ofiary posiadające 152 różne obywatelstwa. Co roku ok. 2 milionów ludzi pada ofiarą tego przestępstwa, z czego jedna trzecia to dzieci. Na każdą trójkę dzieci ofiar handlu ludźmi przypadają dwie dziewczynki i jeden chłopiec. Jeśli chodzi o sprawców, kobiety stanowią niespełna 30 % całości, reszta to mężczyźni.¹

UNODC - Biuro Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przestępczości, jest agendą wyspecjalizowaną ONZ ds. handlu ludźmi.

Zagadnieniem handlu ludźmi w ramach ONZ zajmuje się jedna z agencji wyspecjalizowanych organizacji - Biuro Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przestępczości (UNODC). Głównym zadaniem UNODC są działania mające na celu wzrost poziomu pomocy ofiarom handlu ludźmi.

Biuro wydaje też szereg publikacji poświęconych tematyce zapobiegania, zwalczania handlu ludźmi i ochrony ofiar tego przestępstwa. Jedną z najnowszych jest *Światowy raport o handlu ludźmi za rok 2014*.

Kluczowym dokumentem ONZ dotyczącym tego przestępstwa jest *Protokół o zapobieganiu, zwalczaniu oraz karaniu za handel ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi uzupełniający Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej*². Akt ten, znany jako protokół z Palermo, został przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 15 listopada 2000 r. Trzy lata później, 18 sierpnia 2003 r., protokół został ratyfikowany przez Polskę. Zgodnie z protokołem z Palermo handel ludźmi oznacza: *werbowanie, transport, przekazywanie, przechowywanie lub przyjmowanie osób z zastosowaniem gróźb lub użyciem siły lub też z wykorzystaniem innej formy przymusu, uprowadzenia, oszustwa, wprowadzenia w błąd, nadużycia władzy lub wykorzystania słabości, wręczenia lub przyjęcia płatności lub korzyści dla uzyskania zgody osoby mającej kontrolę nad inną osobą, w celu wykorzystania. Wykorzystanie obejmuje, jako minimum, wykorzystanie prostytutki innych osób lub inne formy wykorzystania seksualnego, pracę lub usługi o*

¹ Global Report on Trafficking in Persons 2014, UNODC, <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/glotip.html>.

² *Protokół o zapobieganiu, zwalczaniu oraz karaniu za handel ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi uzupełniający Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej*, Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych, 15.11.2000, <http://www.kcik.pl/doc/PROTOKOL%20Z%20PALERMO.pdf>.

charakterze przymusowym, niewolnictwo lub praktyki podobne do niewolnictwa, zniewolenie albo usunięcie organów. Zastosowanie protokołu z Palermo ograniczone jest do przestępstwa handlu ludźmi, które ma charakter międzynarodowy i zostało popełnione przez zorganizowaną grupę przestępczą. Co istotne z punktu widzenia ofiar tego procederu, państwa strony zobowiązane są do pomocy, m.in. poprzez ochronę prywatności ofiar i umożliwienie normalnego funkcjonowania w społeczeństwie. Protokół z Palermo został dotychczas podpisany przez 117 państw.³

Kolejnym, po Protokole z Palermo, ważnym aktem prawa międzynarodowego, który dotyczy handlu ludźmi jest *Protokół Fakultatywny do Konwencji o prawach dziecka w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii*, przyjęty dnia 25 maja 2000 r., w Nowym Jorku⁴. Protokół, ratyfikowany przez Polskę 31 grudnia 2004 r., wprowadza zakaz handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i pornografii oraz nakłada na państwa - strony obowiązek podjęcia środków potrzebnych do zapobiegania, wykrywania i zwalczania handlu ludźmi i przestępstw z nim związanych.

Aby wzmocnić społeczną świadomość sytuacji ofiar handlu ludźmi oraz promować ich prawa, Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych rezolucją z 8 listopada 2013 r. ustanowiło dzień 30 lipca jako Światowy Dzień Przeciwko Handlowi Ludźmi.⁵ W lipcu 2015 r. dzień ten był obchodzony po raz drugi.

1.2. Unia Europejska

Unijna Karta Praw Podstawowych zakazuje handlu ludźmi na mocy art.5.⁶ Zgodnie z tzw. Programem Sztokholmskim, który określa harmonogram działań UE w przestrzeni sprawiedliwości, wolności i bezpieczeństwa na lata 2010- 2014, walka z handlem ludźmi jest jednym z priorytetów UE.⁷

Kluczową rolę w tej mierze odgrywa *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar, zastępująca decyzję ramową Rady z 19 lipca 2002 r.*⁸. Dyrektywa zawiera wspólne minimalne reguły dotyczące określania przestępstw związanych z handlem ludźmi i ich karania. Za karalne uznawane jest werbowanie, transport, przekazywanie, przechowywanie lub przyjmowanie osób, włącznie z wymianą lub przeniesieniem kontroli nad tymi ludźmi w celu

³ Status ratyfikacji Protokołu z Palermo, UNODC, https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XVIII-12-a&chapter=18&lang=en.

⁴ *Protokół Fakultatywny do Konwencji o prawach dziecka w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii*, Zgromadzenie Narodów Zjednoczonych, 25.05.2000, <http://www.lex.pl/du-akt/-/akt/dz-u-07-76-494>.

⁵ Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych nr A/C.3/68/L.17/Rev.1, w sprawie ustanowienia Światowego Dnia Przeciwko Handlowi Ludźmi, <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/N13/555/70/PDF/N1355570.pdf?OpenElement>.

⁶ *Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej*, 12.12.2007, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0389:0403:PL:PDF>.

⁷ Program sztokholmski, [www.europa.eu](http://europa.eu), http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/citizenship_of_the_union/jl0034_pl.html.

⁸ *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar, zastępująca decyzję ramową Rady z 19 lipca 2002 r.*, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32011L0036:PL:NOT>.

wyzysku. Określono także minimalny wymiar kary za przestępstwo handlu ludźmi na pięć lat pozbawienia wolności. Na mocy tej dyrektywy powołano Europejskiego Koordynatora ds. Zwalczenia Handlu Ludźmi, który jest odpowiedzialny za spójne podejście państw członkowskich do tego problemu oraz przewodniczenie Grupie Ekspertów ds. Handlu Ludźmi.

W odniesieniu do cudzoziemców będących ofiarami handlu ludźmi i przebywających nielegalnie na terytorium Unii Europejskiej, istotną rolę pełni *Dyrektywa Rady UE z 29 kwietnia 2004 r. dotycząca wydawania dokumentów pobytowych obywatelom państw trzecich będących ofiarami handlu ludźmi lub którzy byli podmiotami działań ułatwiających nielegalną imigrację, a którzy współpracują z kompetentnymi organami*.⁹ Dyrektywa powyższa wprowadziła pojęcie *czas do namysłu*, które oznacza czas przeznaczony dla nielegalnie przebywającej na terenie UE ofiary handlu ludźmi, na podjęcie decyzji o współpracy z organami ścigania. W tym okresie, którego długość określa prawo krajowe państw członkowskich, cudzoziemiec nie może zostać wydany z terytorium państwa.

Aktualne podejście UE do problemu handlu ludźmi określa Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno- Społecznego i Komitetu Regionów, zawierający *Strategię UE na rzecz wyeliminowania handlu ludźmi na lata 2012-2016*.¹⁰ W strategii określono pięć priorytetów, na których powinna się skupić UE w zakresie walki z handlem ludźmi, są to: rozpoznawanie ofiar handlu ludźmi, chronienie ich i udzielanie im pomocy, lepsza prewencja w zakresie handlu ludźmi, intensywniejsze ściganie handlarzy, ściślejsza koordynacja i współpraca z najważniejszymi podmiotami oraz spójność strategii oraz większa wiedza o pojawiających się nowych problemach związanych ze wszystkimi formami handlu ludźmi i skuteczniejsza reakcja na te problemy.

Europejski Koordynator ds. Zwalczenia Handlu Ludźmi koordynuje działania UE odnośnie zwalczenia handlu ludźmi i kieruje pracami **Grupy Ekspertów ds. Handlu Ludźmi**.

Decyzją Komisji Europejskiej z dnia 17 października 2007 r., została ustanowiona Grupa Ekspertów ds. Handlu Ludźmi¹¹, która *ma za zadanie przyczynić się do dalszego rozwoju zapobiegania i zwalczenia handlu ludźmi, umożliwić Komisji zbieranie opinii dotyczących jej inicjatyw odnoszących się do handlu ludźmi oraz*

przygotowywać sprawozdania.¹² Ten organ doradczy Komisji Europejskiej, składa się z nie więcej niż 21 członków reprezentujących w równym stopniu organy publiczne państw członkowskich UE i organizacje nienastawione na zysk działające w Unii Europejskiej oraz Europol. Grupie przewodniczy Koordynator UE ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi. Do członkostwa w Grupie uprawnieni są eksperci wywodzący się ze środowiska akademickiego oraz doradcy specjalizujący się w sektorze organizacji nienastawionych na zysk. Komisja

⁹ *Dyrektywa Rady UE z 29 kwietnia 2004r. dotycząca wydawania dokumentów pobytowych obywatelom państw trzecich będących ofiarami handlu ludźmi lub którzy byli podmiotami działań ułatwiających nielegalną imigrację, a którzy współpracują z kompetentnymi organami*, <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004L0081:PL:HTML>.

¹⁰ Strategia UE na rzecz wyeliminowania handlu ludźmi na lata 2012-2016, <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0286:FIN:PL:HTML>.

¹¹ Grupa Ekspertów ds. Handlu Ludźmi, http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/fight_against_trafficking_in_human_beings/jl0061_pl.htm.

¹² Decyzja Komisji z dnia 17 października 2007 r. ustanawiająca Grupę Ekspertów ds. Handlu Ludźmi, <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:277:0029:01:PL:HTML>.

Europejska może konsultować się z Grupą Ekspertów w każdej sprawie dotyczącej handlu ludźmi.

W 2015 r. Europejski Urząd Statystyczny wydał najnowszy raport dotyczący przestępstwa handlu ludźmi w państwach Unii Europejskiej.¹³

1.3. Rada Europy

Flagowym dokumentem Rady Europy w zakresie walki z handlem ludźmi jest *Konwencja Rady Europy w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi*, sporządzona w Warszawie dnia 16 maja 2005 r.¹⁴ Do Konwencji przystąpiło jak dotąd 43 państwa: 42 z 47 państw Rady Europy (oprócz Czech, Liechtensteinu, Monako i Rosji) oraz Białoruś. Ponadto, Turcja Konwencję podpisała ale jeszcze jej nie ratyfikowała. Polska przyjęła Konwencję w dniu jej sporządzenia.

Celem Konwencji, zgodnie z jej art.1 jest zapobieganie i zwalczanie handlu ludźmi przy zagwarantowaniu równości płci, ochrona praw człowieka ofiar handlu, stworzenie całościowego ramowego planu ochrony i pomocy ofiarom oraz świadkom, jak również zapewnienie skutecznego śledztwa i oskarżenia oraz promowanie współpracy międzynarodowej w działaniach przeciwko handlowi ludźmi. Dużą zasługą Rady Europy jest rozszerzenie stosowania Konwencji nie tylko wobec zorganizowanej przestępczości międzynarodowej, ale także wobec wszystkich form handlu ludźmi, w tym mających formę krajową, a także niezwiązanych z przestępczością zorganizowaną.

GRETA- Grupa Ekspertów do Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi, ma za zadanie monitorować implementację Konwencji w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi przez państwa strony.

Konwencja z 2005 r. ustanowiła mechanizm wykonywania postanowień przez państwa strony. W tym celu powołano do istnienia specjalną Grupę Ekspertów do Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi (GRETA), podstawą jej działalności jest przepis art.36 Konwencji.

W składzie Komitetu Stron, który wybiera członków GRETA znajdują się reprezentanci Komitetu Ministrów Rady Europy (ministrowie spraw zagranicznych państw członkowskich lub ich zastępcy, organ decyzyjny) oraz reprezentanci państw stron Konwencji, którzy nie są członkami Rady Europy. Osoby wybrane do zasiadania w Grupie powinni odznaczać się wysokimi kompetencjami w dziedzinie praw człowieka i udzielania pomocy ofiarom handlu ludźmi, muszą być niezależni i bezpartyjni. W jednorazowej kadencji GRETA nie może zasiadać więcej niż jeden obywatel z danego państwa. Nowy skład Grupy liczy 15 osób i został wybrany w listopadzie 2012 r., wśród wybranych osób nie ma reprezentanta Polski.

Procedurę monitorowania implementacji Konwencji Rady Europy przez państwa strony, która jest głównym zadaniem GRETA reguluje art.38 dokumentu. Zakłada on, że GRETA będzie przeprowadzać cykliczne rundy ewaluacji, każde państwo strona co kilka lat będzie więc poddawane monitoringowi w zakresie przestrzegania Konwencji. Pierwsza runda ewaluacji przewidziana była na lata 2010- 2013. Państwa strony Konwencji są podzielone na cztery grupy, w założeniach w 2010 r. monitorowana miała być pierwsza grupa, w 2011 r. druga, do której

¹³ Trafficking in human beings, Eurostat, http://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/eurostat_report_on_trafficking_in_human_beings_-_2015_edition.pdf.

¹⁴ *Konwencja Rady Europy w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi*, sporządzona w Warszawie dnia 16 maja 2005 r., http://www.kcik.pl/doc/Konwencja_Rady_Europy_w_sprawie_dzialan_przeciwko_handlowi_ludzmi.pdf.

należy Polska, w 2012 r. trzecia i w 2013 r. czwarta grupa państw¹⁵. W wyniku opóźnień ocena implementacji Konwencji przez Polskę zakończyła się w maju 2013 r. Efektem przeprowadzonego w każdym kraju monitoringu implementacji postanowień Konwencji jest wydanie raportu, w którym GRETA opisuje sytuację w danym państwie i wskazuje mu niezbędne wytyczne w tych obszarach, w których podczas monitoringu zauważono niedociągnięcia. Raport nie ma jednak mocy wiążącej, są to jedynie zalecenia kierowane do państw stron. Wszystkie raporty z monitoringu są upubliczniane poprzez stronę internetową Rady Europy.¹⁶

Proces monitorowania jest złożony i zawiera różnorodne metody pozyskiwania przez GRETA informacji na temat sytuacji w danym państwie stronie Konwencji. Najpierw wysyłany jest kwestionariusz do monitorowanego kraju. Po wypełnieniu kwestionariusza przez państwo członkowskie GRETA może zażądać więcej informacji od władz państwowych, może się również konsultować z organizacjami pozarządowymi funkcjonującymi w monitorowanym państwie, a także z innymi przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego. Po zaczerpnięciu informacji, GRETA może zdecydować się na wizytę w monitorowanym kraju. Taka wizyta jest ważnym komponentem ewaluacji, pozwala na skonfrontowanie zebranych informacji z rzeczywistością i na zaczerpnięcie dodatkowych wiadomości od m.in. instytucji państwowych i organizacji obywatelskich. Po wizycie w monitorowanym państwie przygotowywana jest wersja robocza raportu, która jest konsultowana z zainteresowanym rządem, a następnie przekształcana we właściwy raport końcowy z ewaluacji, w którym zawarte zostają rekomendacje dotyczące dalszego procesu implementacji Konwencji. GRETA nie zajmuje się konkretnymi sprawami związanymi z handlem ludźmi, prośby o pomoc od osób prywatnych pozostają bez odpowiedzi.

Oprócz raportów dotyczących poszczególnych państw stron Konwencji, GRETA wydaje także roczne raporty generalne ze swojej działalności. Do tej pory zostały wydane cztery takie sprawozdania. Pierwszy z nich został opublikowany 1 września 2011 r. i obejmuje okres od lutego 2009 do lipca 2011 r.¹⁷ W okresie ujętym w raporcie stronami Konwencji Rady Europy w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi były 34 państwa. W dziesięciu z nich GRETA przeprowadziła monitoring implementacji Konwencji (były to: Cypr, Słowacja, Austria, Dania, Albania, Chorwacja, Bułgaria, Gruzja, Mołdawia i Rumunia). Drugi raport generalny z działalności GRETA został wydany 4 października 2012 r. i obejmuje okres od 1 sierpnia 2011 r. do 31 lipca 2012 r.¹⁸ Trzeci raport generalny został wydany 17 października 2013 r. i obejmuje okres od 1 sierpnia 2012 r. do 31 lipca 2013 r.¹⁹ W marcu 2015 r. GRETA wydała czwarty raport generalny ze swojej działalności, obejmujący okres od 1 sierpnia 2013 r. do 30 września 2014 r.²⁰

¹⁵ 1st Evaluation Round: Timetable 2010 2013,
http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/trafficking/Docs/Monitoring/Timetable_en.asp#TopOfPage.

¹⁶ Country Evaluations, Council of Europe,
http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/trafficking/Docs/Monitoring/Country_Reports_en.asp.

¹⁷ Pierwszy raport generalny z działalności GRETA, 1.09.2011,
http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/trafficking/Docs/Gen_Report/GRETA_2011_11_GenRpt_en.pdf.

¹⁸ Drugi raport generalny z działalności GRETA, 4.10.2012,
http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/trafficking/Docs/Gen_Report/GRETA_2012_13_2ndGenRpt_en.pdf.

¹⁹ Trzeci raport generalny z działalności GRETA, 17.10.2013,
http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/trafficking/Docs/Gen_Report/GRETA_2013_17_3rdGenRpt_en.pdf.

²⁰ Czwarty raport generalny z działalności GRETA, marzec 2015 r.,
http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/trafficking/Docs/Gen_Report/GRETA_2015_1_4thGenRpt_en.pdf.

W dniu 25 marca 2015 r. 14 państw członkowskich Rady Europy podpisało w Hiszpanii *Konwencję Rady Europy dotyczącą handlu ludzkimi narządami*.²¹ Jest to pierwsze międzynarodowe porozumienie w tym zakresie. Konwencja ustanawia ramy prawne, do wdrożenia uregulowań w obszarach takich jak zapobieganie handlowi narządami, ochrona ofiar i współpraca na poziomie krajowym i międzynarodowym zmierzająca do poprawy skuteczności ścigania tego przestępstwa. Ponadto Konwencja wprowadza wymagania w zakresie zapewnienia przejrzystego, krajowego systemu usług transplantologicznych i równego dostępu do nich. Dokument musi być jeszcze ratyfikowany. Handel ludzkimi narządami jest jedną z form handlu ludźmi.

2. Krajowy system zapobiegania i ścigania handlu ludźmi

2.1. Polskie rozwiązania prawne dotyczące zwalczania handlu ludźmi

2.1.1. Regulacje prawne zawarte w Kodeksie Karnym

W Polsce regulacja dotycząca handlu ludźmi zawarta jest w Kodeksie Karnym, w którym od 20 maja 2010 r. w art.115 §22 i §23 umieszczono odpowiednio definicję handlu ludźmi i definicję niewolnictwa.

Art. 115 § 22 Kodeksu Karnego:

Handlem ludźmi jest werbowanie, transport, dostarczanie, przekazywanie, przechowywanie lub przyjmowanie osoby z zastosowaniem:

- 1) *przemocy lub groźby bezprawnej,*
- 2) *uprowadzenia,*
- 3) *podstępu,*
- 4) *wprowadzenia w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania,*
- 5) *nadużycia stosunku zależności, wykorzystania krytycznego położenia lub stanu bezradności,*
- 6) *udzielenia albo przyjęcia korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy osobie sprawującej opiekę lub nadzór nad inną osobą- w celu jej wykorzystania, nawet za jej zgodą, w szczególności w prostytucji, pornografii lub innych formach seksualnego wykorzystania, w pracy lub usługach o charakterze przymusowym, w żebractwie, w niewolnictwie lub innych formach wykorzystania poniżających godność człowieka albo w celu pozyskania komórek, tkanek lub narządów wbrew przepisom ustawy. Jeżeli zachowanie sprawcy dotyczy małoletniego, stanowi ono handel ludźmi, nawet gdy nie zostały użyte metody lub środki wymienione w pkt. 1- 6.*

*§ 23 Niewolnictwo jest stanem zależności, w którym człowiek jest traktowany jak przedmiot własności*²².

Z kolei przepis art.189a §1 Kodeksu Karnego stanowi: *Kto dopuszcza się handlu ludźmi, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.* Przestępstwo handlu ludźmi, z uwagi na

²¹ Council of Europe Convention against Trafficking in Human Organs, <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/216.htm>.

²² Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r.- Kodeks karny, <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970880553>.

minimalny 3- letni wymiar kary, zostało zakwalifikowane w ten sposób do zbrodni. Karalne jest także przygotowanie do tego przestępstwa.

2.1.2. Krajowy Plan Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi

Krajowy system zapobiegania i ścigania handlu ludźmi najpełniej definiuje Krajowy Plan Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi, przyjmowany przez Radę Ministrów każdorazowo na okres trzech lat. Obecnie trwają ostatnie miesiące realizacji Krajowego Planu Działań Przeciwno Handlowi Ludźmi przyjętego na lata 2013- 2015. Rozpoczęto już prace nad jego kolejną edycją na lata 2016- 2018. Pierwszy Krajowy Program Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi został przyjęty przez Radę Ministrów w 2002 r., w związku z podpisaniem przez Polskę *Protokołu o zapobieganiu, zwalczaniu oraz karaniu za handel ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi, uzupełniającego Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej* z dnia 15 listopada 2000 r., tj. tzw. *Protokołu z Palermo*. Głównym zadaniem programów/planów zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi jest realizacja zaleceń zawartych w tymże Protokole, stworzenie warunków koniecznych do skutecznego przeciwdziałania handlowi ludźmi w Polsce i wsparcia ofiar tego przestępstwa.

Zespół ds. Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi jest organem opiniotawczo- doradczym Prezesa Rady Ministrów i nadzoruje realizację Krajowego Planu Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi.

Krajowy Plan Działań Przeciwno Handlowi Ludźmi na lata 2013- 2015 realizowany i monitorowany jest przez Zespół ds. Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi oraz przez Grupę Roboczą tego Zespołu. Plan zakłada następujące cele:

- 1) Upowszechnienie wiedzy na temat zjawiska handlu ludźmi w szczególności w tzw. grupach ryzyka,
- 2) Wzbogacenie oferty i podniesienie standardu działań służących wsparciu ofiar handlu ludźmi (w tym dzieci- ofiar handlu ludźmi),
- 3) Poprawa skuteczności działań instytucji odpowiedzialnych za ściganie przestępstwa handlu ludźmi poprzez doskonalenie narzędzi prawnych, struktur oraz wdrażanie najlepszych praktyk,
- 4) Podniesienie kwalifikacji przedstawicieli instytucji i organizacji zaangażowanych w przeciwdziałanie handlowi ludźmi i wsparcie ofiar tego przestępstwa,
- 5) Pogłębienie wiedzy na temat zjawiska handlu ludźmi i efektywności podejmowanych działań,
- 6) Wzmocnienie współpracy międzynarodowej.²³

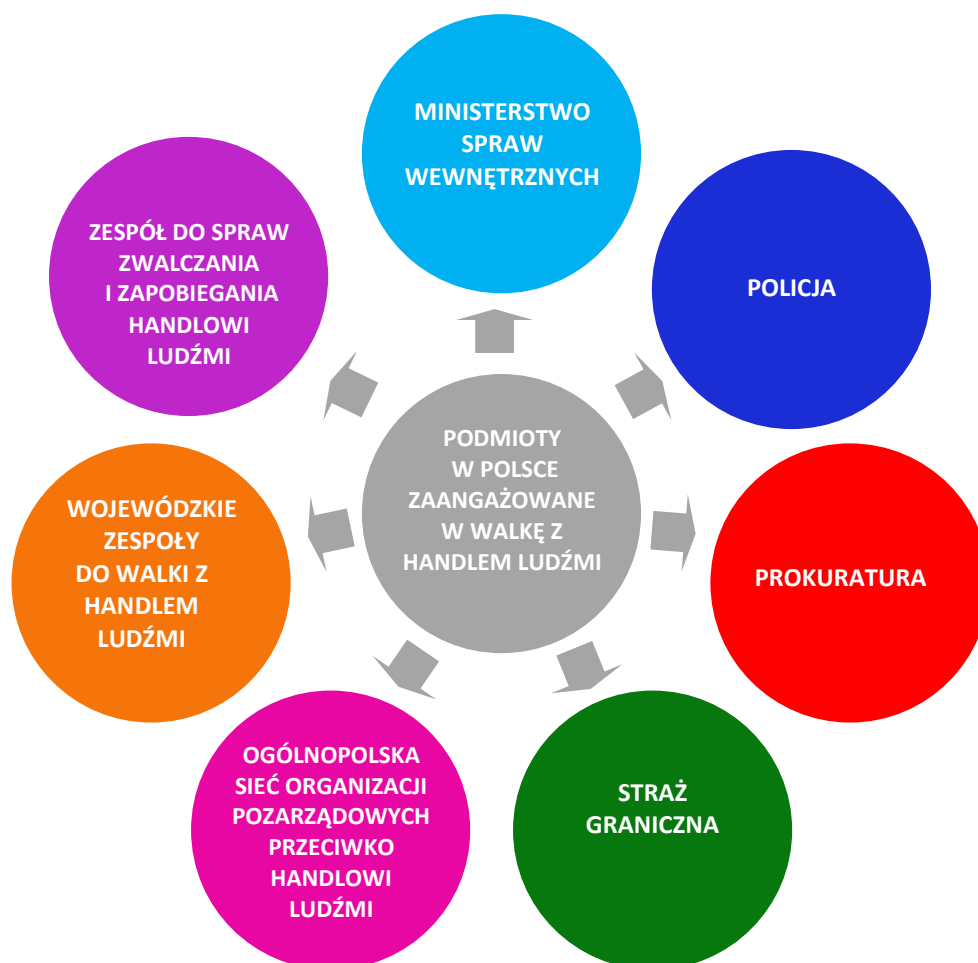
Powyższe cele są realizowane poprzez szereg szczegółowych zadań prewencyjnych (przeglądy filmów nt. handlu ludźmi, obchody Europejskiego Dnia Przeciwno Handlowi Ludźmi w szkołach policyjnych i ośrodkach szkolenia Straży Granicznej, kampanie informacyjne), wsparcie i ochronę ofiar, poprawę skuteczności ścigania sprawców (m.in. reorganizacja struktur Straży Granicznej zaangażowanych w działania przeciwko handlowi ludźmi), podnoszenie kwalifikacji (m.in. szkolenia dla organów ścigania i przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości), działalność badawczą (m.in. analiza orzeczeń w sprawach o handel ludźmi) i współpracę międzynarodową (np. organizację spotkań eksperckich i przedsięwzięć o charakterze międzynarodowym).

²³ Krajowy Plan Działań Przeciwno Handlowi Ludźmi na lata 2013- 2015, <http://www.handelludzmi.eu/hl/baza-wiedzy/krajowy-plan-dzialan/6356,Krajowy-Plan-Dzialan-Przeciwno-Handlowi-Ludzmi-na-lata-2013-2015.html>.

2.2. Podmioty zaangażowane w walkę z handlem ludźmi

W Polsce szereg podmiotów, zarówno organów i instytucji państwowych, jak i niezwiązanych z władzą publiczną, jest zaangażowanych w działania zapobiegające i zwalczające handel ludźmi oraz w pomoc ofiarom tego przestępstwa. Kluczową rolę odgrywa Krajowe Centrum Interwencyjno- Konsultacyjne dla Ofiar Handlu Ludźmi, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Policja, Prokuratura, Straż Graniczna, Wojewódzkie Zespoły do Walki z Handlem Ludźmi, Ogólnopolska Sieć Organizacji Pozarządowych Przeciwko Handlowi Ludźmi i inne organizacje pozarządowe.

Wykres 1. Wybrane podmioty w Polsce zaangażowane w walkę z handlem ludźmi.

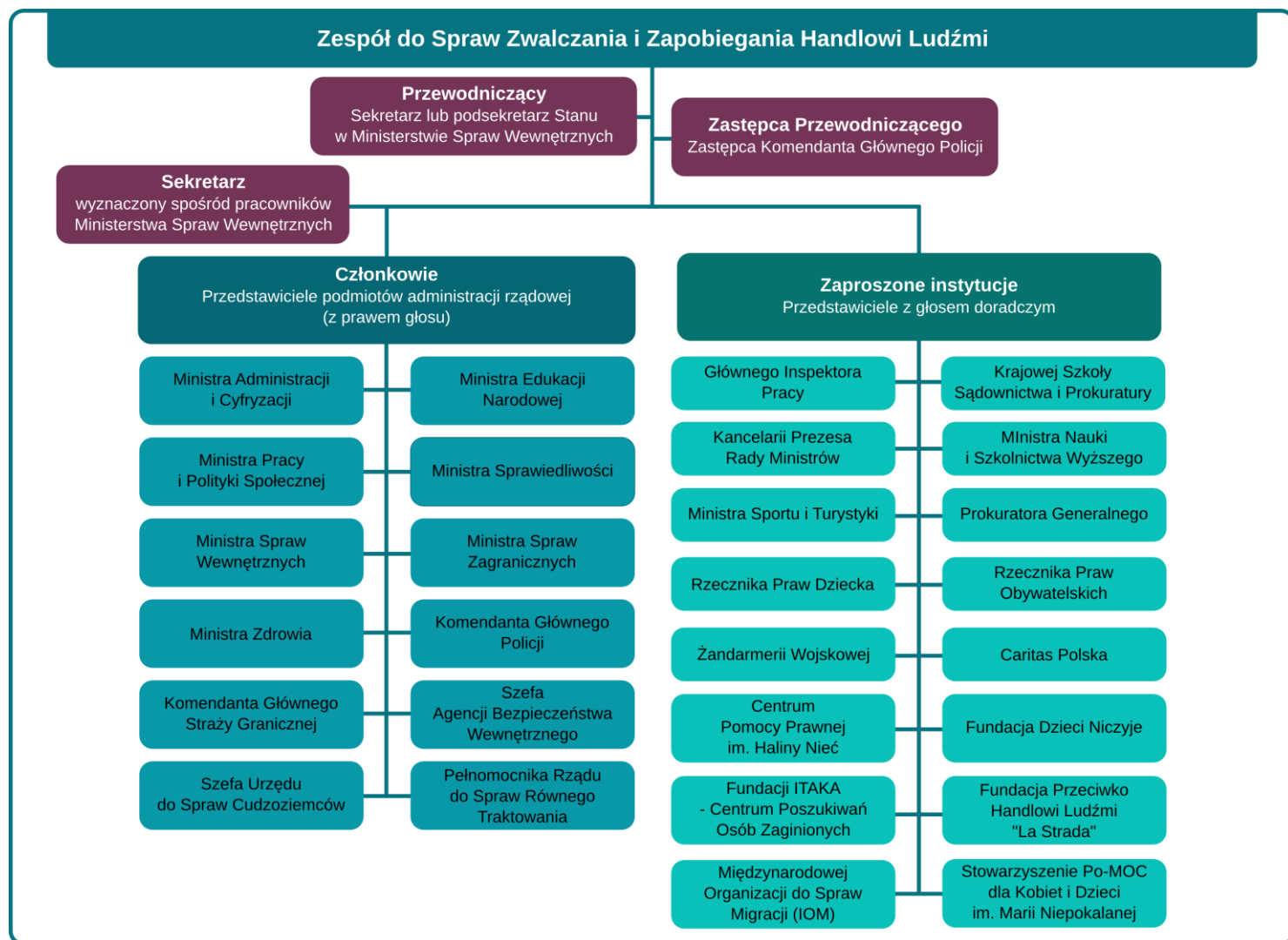
Źródło: opracowanie własne.

2.2.1. Zespół do Spraw Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi

Zespół do Spraw Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi jest opiniodawczo-doradczym organem Prezesa Rady Ministrów, utworzonym na mocy Zarządzenia nr 23 Prezesa Rady Ministrów z dnia 5 marca 2004 r. W jego skład wchodzi: przedstawiciel ministra właściwego do spraw wewnętrznych w randze podsekretarza stanu (pełni funkcję Przewodniczącego Zespołu), zastępca Komendanta Głównego Policji (pełni funkcję Zastępcy Przewodniczącego Zespołu),

przedstawiciele ministra właściwego ds. oświaty i wychowania, ministra sprawiedliwości, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego, ministra właściwego ds. zagranicznych, ministra właściwego ds. zdrowia, Komendanta Głównego Policji, Komendanta Głównego Straży Granicznej, Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania i Szefa Urzędu ds. Cudzoziemców. Ponadto szereg instytucji jest zaproszonych do współpracy z Zespołem do Spraw Zwalczenia i Zapobiegania Handlowi Ludźmi. Są to m.in. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Główny Inspektorat Pracy, Prokuratura Generalna, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, Biuro Rzecznika Praw Dziecka, Fundacja Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu La Strada, Caritas Polska, Fundacja ITAKA-Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych, Fundacja Dzieci Niczyje, Stowarzyszenie Po-MOC, a także Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć.²⁴

Wykres 2. Zespół do Spraw Zwalczenia i Zapobiegania Handlowi Ludźmi.

²⁴ Zespół do Spraw Zwalczenia i Zapobiegania Handlowi Ludźmi, http://www.msw.gov.pl/porta1/pl/386/1999/Zespol_ds_Zwalczenia_i_Zapobiegania_Handlowi_Ludzmi.html.

W ramach realizacji Krajowego Planu Działania powstał portal www.handelludzmi.eu, poświęcony zapobieganiu i zwalczaniu handlu ludźmi.

Zespół do Spraw Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi ma za zadanie oceniać realizację Krajowego Planu Działań przeciwko Handlowi Ludźmi, proponować i opiniować podejmowane w państwie działania mające na celu walkę z handlem ludźmi oraz współpracować z organami administracji rządowej, samorządu terytorialnego oraz

organizacjami pozarządowymi zajmującymi się tą tematyką. W portalu MSW dostępne już jest sprawozdanie z wykonania Krajowego Planu Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi na lata 2013 - 2015 w roku 2014.²⁵

W ramach Zespołu do Spraw Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi powołano Grupę Roboczą, w której składzie znajdują się przedstawiciele wszystkich instytucji będących członkami Zespołu. Grupa Robocza spotyka się raz w miesiącu w siedzibie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i zajmuje się bieżącymi działaniami w zakresie walki z handlem ludźmi.

2.2.2. Wojewódzkie Zespoły do Walki z Handlem Ludźmi

W ramach realizacji Krajowego Planu Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi na lata 2013 - 2015, powołane zostały wojewódzkie zespoły ds. przeciwdziałania handlowi ludźmi. Celem powołania wojewódzkich zespołów jest stworzenie regionalnych platform współpracy dla przedstawicieli administracji publicznej, organów ścigania oraz organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania handlowi ludźmi. Głównym zadaniem zespołów jest koordynacja działań poszczególnych instytucji i organizacji w regionie, ułatwianie podejmowania wspólnych inicjatyw oraz wymiana informacji i dobrych praktyk w zakresie prewencji i wsparcia ofiar.²⁶ W skład zespołów wchodzi przedstawiciele Urzędów Wojewódzkich, Policji, Straży Granicznej, Inspekcji Pracy, samorządów, Ogólnopolskiej Sieci Organizacji Pozarządowych przeciwko Handlowi Ludźmi oraz przedstawiciele innych organizacji pozarządowych. Dokładny skład osobowy poszczególnych zespołów jest uzależniony od specyfiki danego województwa. Obecnie funkcjonuje siedem zespołów w następujących województwach: mazowieckim (od października 2010 r.), lubuskim (od maja 2014 r.), lubelskim (od października 2014 r.), podlaskim (od października 2014 r.), zachodniopomorskim (od listopada 2014 r.), małopolskim (od stycznia 2014 r.) i śląskim (od lutego 2015 r.). Docelowo zespoły mają być powołane w każdym województwie.

2.2.3. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, a w jego ramach Departament Polityki Migracyjnej, jest głównym koordynatorem polityki państwowej wobec handlu ludźmi. Przedstawiciel ministra właściwego ds. wewnętrznych pełni kluczową rolę w Zespole do Spraw Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi. Departament zapewnia obsługę merytoryczną i organizacyjno-techniczną tego Zespołu.²⁷

²⁵ Sprawozdanie z wykonania Krajowego Planu Działań na lata 2013- 2015 w roku 2014, <http://www.handelludzmi.eu/hl/baza-wiedzy/krajowy-plan-dzialan/6356,Krajowy-Plan-Dzialan-Przeciwko-Handlowi-Ludzmi-na-lata-2013-2015.html>.

²⁶ Krajowy Plan Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi na lata 2013- 2015, <http://www.handelludzmi.eu/hl/baza-wiedzy/krajowy-plan-dzialan/6356,Krajowy-Plan-Dzialan-Przeciwko-Handlowi-Ludzmi-na-lata-2013-2015.html>.

²⁷ Departament Polityki Migracyjnej, <http://bip.msw.gov.pl/portal/bip/86/15506/>.

2.2.4. Policja

Do działań w zakresie zwalczania handlu ludźmi decyzją Komendanta Głównego Policji z dnia 22 stycznia 2014 r. powołany został Wydział do Walki z Handlem Ludźmi Biura Służby Kryminalnej Komendy Głównej Policji.²⁸ Do zadań Wydziału należy przede wszystkim zwalczanie przestępczości związanej z handlem ludźmi, pedofilią i pornografią dziecięcą.

W zakresie swych zadań Wydział do Walki z Handlem Ludźmi współpracuje z organami sprawiedliwości, administracji publicznej i kontroli państwowej, organizacjami pozarządowymi, społecznymi i instytucjami użyteczności publicznej. Ponadto, Wydział realizuje działania o charakterze międzynarodowym poprzez współpracę operacyjną i śledczą z organami ścigania innych państw.

Wydział do Walki z Handlem Ludźmi nadzoruje i koordynuje prace Zespołów do Walki z Handlem Ludźmi powołanych w Wydziałach Kryminalnych w Komendach Wojewódzkich Policji. Policyjne Wojewódzkie Zespoły do walki z Handlem Ludźmi mają za zadanie stosowanie rozwiązań przyjętych w *Algorytmie postępowania funkcjonariuszy organów ścigania w przypadku ujawnienia przestępstwa handlu ludźmi*, prowadzenie rozpoznania, monitorowanie potencjalnych miejsc przestępstw handlu ludźmi oraz uczestniczenie w międzynarodowych operacjach i szkoleniach związanych ze zwalczaniem handlu ludźmi.²⁹

2.2.5. Prokuratura

Za walkę z handlem ludźmi w Prokuraturze odpowiedzialny jest Departament do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji.³⁰ Jednostka ta koordynuje działania Prokuratury w zakresie ścigania handlu ludźmi. Od 2007 r. w prokuraturach apelacyjnych wyznaczani są ponadto prokuratorzy pełniący funkcję konsultantów w zakresie handlu ludźmi. Wprowadzenie w 2010 r. definicji handlu ludźmi do Kodeksu Karnego znacznie ułatwiło ściganie tego przestępstwa Policji i Prokuraturze.

2.2.6. Straż Graniczna

Straż Graniczna pełni szczególną rolę w zakresie walki z handlem ludźmi w odniesieniu do cudzoziemców. To funkcjonariusze Straży Granicznej bardzo często mają pierwszy kontakt z ofiarami tego przestępstwa, co za tym idzie, często dokonują identyfikacji ofiar.³¹ Jak wszystkie opisane dotąd instytucje, Straż Graniczna uczestniczy w wykonywaniu Krajowego Planu Działań przeciwko Handlowi Ludźmi.

W 2008 r., na mocy decyzji nr 129 Komendanta Głównego Straży Granicznej, powołany został w Komendzie Głównej Straży Granicznej Zespół ds. stałego monitoringu i koordynacji działań Straży Granicznej w zakresie zapobiegania i zwalczania przestępstwa handlu ludźmi. Jednostka

²⁸ Wydział do Walki z Handlem Ludźmi, <http://www.policja.pl/pol/kgp/bsk/struktura/wydzialy/wydzial-do-walki-z-hand/95634,Wydzial-do-Walki-z-Handlem-Ludzmi.html>.

²⁹ System instytucjonalnego podejścia do problemu handlu ludźmi, Marcin Wiśniewski, Instytut Spraw Publicznych, <http://www.isp.org.pl/uploads/pdf/2012093263.pdf>.

³⁰ Departament do spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji, <http://www.pg.gov.pl/index.php?0,700>.

³¹ Zwalczanie przestępstwa handlu ludźmi przez Straż Graniczną, http://www.strazgraniczna.pl/wps/portal/tresc?WCM_GLOBAL_CONTEXT=pl/serwis-sg/Handel_Ludzmi.

ta ma za zadanie koordynowanie realizacji przedsięwzięć wynikających z realizacji Krajowego Planu, koordynowanie działań SG w zakresie zwalczania i zapobiegania handlu ludźmi z uwzględnieniem potrzeb szkoleniowych, przeprowadzanie monitoringu i analizy przypadków ujawniania ofiar oraz współpracę z innymi organami właściwymi w zakresie zwalczania tego przestępstwa.

2.2.7. Organizacje pozarządowe

Rola organizacji pozarządowych w krajowym systemie walki z handlem ludźmi jest nie do przecenienia. Kluczowymi organizacjami w tym zakresie są Fundacja Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu La Strada oraz Stowarzyszenie Po-MOC dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej, które prowadzą Krajowe Centrum Interwencyjno - Konsultacyjne dla Ofiar Handlu Ludźmi. Ponadto istnieje szereg innych organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem handlowi ludźmi i pomocy ofiarom. Jedną z nich jest Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć, które udziela bezpłatnej pomocy prawnej cudzoziemskim ofiarom, a także realizuje kampanie społeczne i działalność edukacyjną w tym zakresie. Część z organizacji walczących z handlem ludźmi jest członkiem Grupy Roboczej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Są to trzy organizacje wspomniane powyżej, a także Caritas Polska, Fundacja ITAKA - Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych i Fundacja Dzieci Niczyje.

Organizacje pozarządowe pełnią rolę wspierającą organy i instytucje państwowe w działaniach na rzecz zwalczania handlu ludźmi, pomocy ofiarom i edukowaniu społeczeństwa.

2.2.8. Ogólnopolska Sieć Organizacji Pozarządowych Przeciwko Handlowi Ludźmi

Ogólnopolska Sieć Organizacji Pozarządowych Przeciwko Handlowi Ludźmi powstała w lipcu 2014 r. w ramach realizacji projektu finansowanego ze środków Funduszu Norweskiego. Obecnie Sieć skupia 17 organizacji pozarządowych na czele z Fundacją La Strada, docelowo znajdzie się w niej 28 organizacji ze wszystkich województw w kraju.

Głównym zamierzeniem podmiotów biorących udział w projekcie jest utworzenie branżowej wysokospecjalistycznej sieci organizacji przeciwdziałających handlowi ludźmi w celu poprawy jakości i efektywności ich pracy, profesjonalizacji działań oraz wzmocnienia potencjału, tak by w efekcie mogły być partnerem instytucji publicznych i organów ścigania we wspólnych działaniach mających na celu zapobieganie i zwalczanie handlu ludźmi. W ramach działań Sieci znajduje się m.in. wzmocnienie Wojewódzkich Zespołów ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi, opracowanie standardów świadczenia usług dla ofiar handlu ludźmi, w szczególności zachowania bezpieczeństwa i prywatności oraz szacunku dla wyborów ofiar oraz zorganizowanie serii warsztatów z tematyki handlu ludźmi dla organizacji pozarządowych. Dzięki działaniom Sieci wybrane organizacje pozarządowe z terenu całej Polski zostaną przygotowane do pracy z ofiarami handlu ludźmi, w efekcie czego uzyskanie profesjonalnej pomocy będzie możliwe w każdym województwie.

2.3. Krajowe Centrum Interwencyjno- Konsultacyjne dla Ofiar Handlu Ludźmi (KCIK)

Program Wsparcia skierowany jest do **cudzoziemców będących ofiarami handlu ludźmi.**

Krajowe Centrum Interwencyjno- Konsultacyjne dla Ofiar Handlu Ludźmi jest realizowanym od 2009 r., finansowanym przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, zadaniem publicznym skierowanym do polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi.

Co roku MSW ogłasza otwarty konkurs na prowadzenie KCIK. W 2014 r. konkurs wygrała ponownie Fundacja Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu La Strada, oraz stowarzyszenie Po-MOC dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej. KCIK jest jednym z podmiotów realizujących Krajowe Plany Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi.³² W ramach KCIK funkcjonuje skierowany do cudzoziemców Program Wsparcia i Ochrony Ofiar/ Świadków Handlu Ludźmi.

KCIK zapewnia ofiarom handlu ludźmi kompleksową pomoc: m.in. **poradnictwo interwencyjne, zakwaterowanie, opiekę medyczną, wsparcie psychologiczne i prawne.**

KCIK zostało powołane po to, aby pomagać ofiarom handlu ludźmi w Polsce. W ramach jego zadań mieści się identyfikacja ofiar handlu ludźmi, interwencja, poradnictwo prewencyjne, konsultacje dla instytucji i organizacji oraz prowadzenie specjalistycznego schroniska dla ofiar. Pracownicy KCIK od poniedziałku do piątku udzielają porad nie

tylko ofiarom handlu ludźmi, ale także im bliskim, organizacjom i instytucjom, osobom zagrożonym handlem ludźmi oraz organom ścigania i wymiaru sprawiedliwości.

Kluczową rolę w udzielaniu pomocy ofiarom handlu ludźmi pełni ich wstępna identyfikacja, która często jest utrudniona. Po identyfikacji ofiary następuje konieczność zapewnienia jej bezpieczeństwa, odizolowanie od sprawców i umieszczenie w bezpiecznym miejscu. Osoba objęta pomocą może liczyć na kompleksowe wsparcie: zakwaterowanie, opiekę medyczną i psychologiczną, konsultacje prawne.³³ O olbrzymiej roli, jaką odgrywa KCIK świadczy fakt, że w ciągu roku jego pracownicy odbierają niemal 9 tysięcy telefonów z prośbą o pomoc.

2.3.1. Program Wsparcia i Ochrony Ofiar/ Świadków Handlu Ludźmi

Począwszy od 2006 r., na zlecenie MSW realizowany jest Program Wsparcia i Ochrony Ofiar/ Świadków Handlu Ludźmi. Program ten skierowany jest wyłącznie do cudzoziemców- ofiar handlu ludźmi. Początkowo, w latach 2006- 2009, był realizowany jako odrębne zadanie publiczne zlecane organizacji pozarządowej. Od 1 stycznia 2010 r. Program funkcjonuje w ramach nowego zadania publicznego dotyczącego prowadzenia Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla Ofiar Handlu Ludźmi (KCIK), również zlecanego przez MSW wyłanianej każdorazowo w drodze otwartego konkursu organizacji pozarządowej.

Celem Programu Wsparcia jest przede wszystkim zapewnienie ofierze handlu ludźmi prawa do godnego życia oraz realizacji przysługujących jej praw, a także wzbudzenie wśród ofiar zaufania

³² Czym jest Krajowe Centrum Interwencyjno- Konsultacyjne dla Ofiar Handlu Ludźmi, <http://www.kcik.pl/index.html>.

³³ Pomoc Krajowego Centrum Interwencyjno- Konsultacyjne dla Ofiar Handlu Ludźmi, <http://www.kcik.pl/pomoc.html>.

do organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, a przez to zwiększenie ich gotowości do współpracy z władzami w zakresie zwalczania handlu ludźmi. Każdy cudzoziemiec, wobec którego istnieje przypuszczenie, że jest ofiarą handlu ludźmi, może wziąć udział w Programie Wsparcia. Warunkiem zakwalifikowania do Programu jest jednak zerwanie przez ofiarę wszelkich kontaktów ze sprawcami tego przestępstwa oraz nawiązanie kontaktu z organami ścigania (bez obowiązku składania natychmiastowego zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa, tzw. czas do namysłu).

Cudzoziemiec, który został zakwalifikowany do Programu Wsparcia może liczyć na szeroką i różnorodną pomoc, zarówno materialną, jak i niematerialną. W ramach Programu cudzoziemcowi, wobec którego istnieje podejrzenie, że jest ofiarą handlu ludźmi, oferuje się zakwaterowanie w bezpiecznym ośrodku (w którym zapewniana jest opieka specjalistów, m.in. przeszkolonych pracowników socjalnych), wyżywienie, podstawową opiekę medyczną, wsparcie psychologiczne i prawne, pomoc w kontaktach z organami ścigania i wymiarem sprawiedliwości, a także wsparcie tłumacza i pomoc w legalizacji pobytu. Legalizacja pobytu na terytorium Polski dotyczy przypadków, gdy cudzoziemiec objęty Programem Wsparcia, przebywa w kraju nielegalnie.

Zgłoszenia cudzoziemca do Programu Wsparcia dokonuje przedstawiciel organu ścigania, o zakwalifikowaniu do udziału w nim decyduje Koordynator MSW. Program Wsparcia wobec konkretnego cudzoziemca trwa tak długo, jak czynności procesowe z jego udziałem i dotąd gdy możliwy jest już jego bezpieczny powrót do kraju pochodzenia.³⁴

Zgodnie z nową Ustawą o Cudzoziemcach z dnia 12 grudnia 2013, która obowiązuje od 1 maja 2014 r., cudzoziemcowi, wobec którego istnieje domniemanie, że jest ofiarą handlu ludźmi, wydaje się zaświadczenie potwierdzające istnienie tego domniemania. Na podstawie zaświadczenia. Pobyt domniemanej ofiary na terytorium Polski uważa się za legalny przez okres 3 miesięcy od momentu wydania tego dokumentu, bądź 4 miesięcy jeżeli cudzoziemiec jest małoletnim.

Organami upoważnionymi do wydawania zaświadczenia są: Policja, Straż Graniczna, lub prokurator prowadzący postępowanie. Z punktu widzenia ofiary handlu ludźmi, bardzo istotne jest to, że wydanie zaświadczenia legalizującego pobyt na okres 3 miesięcy, nie jest uzależnione od złożenia zeznań przez cudzoziemca, który nie musi nawet na tym etapie deklarować woli współpracy z organami ścigania. Takie zaświadczenie, oprócz czasowej legalizacji pobytu, uprawnia również do otrzymywania świadczeń w formie interwencji kryzysowej (schronisko, posiłki i odzież) oraz do natychmiastowego zwolnienia ze strzeżonego ośrodka dla cudzoziemców lub aresztu dla cudzoziemców.³⁵

Nowa ustawa o cudzoziemcach zawiera oddzielny rozdział regulujący kwestie udzielania zezwoleń na pobyt czasowy dla ofiar handlu ludźmi, którego przepisy uwzględniają regulacje dyrektywy Rady 2004/81/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentu pobytowego

³⁴Program wsparcia i ochrony ofiary/świadka handlu ludźmi,

http://www.msw.gov.pl/portal/pl/388/7146/Program_wsparcia_i_ochrony_ofiaryswiadka_handlu_ludzmi.html.

³⁵ W dniu 1 maja 2014 roku weszła w życie nowa ustawa o cudzoziemcach, <http://handelludzmi.eu/hl/aktualnosci/6412,W-dniu-1-maja-2014-roku-weszla-w-zycie-nowa-ustawa-o-cudzoziemcach.print#czas%20na%20zastanowienie.Program%20wsparcia%20i%20ochrony%20ofiary/%C5%9Bwiadka%20handlu%20ludzmi%C5%BAmi>

wydawanego obywatelom państw trzecich, którzy są ofiarami handlu ludźmi lub wcześniej byli przedmiotem działań ułatwiających nielegalną imigrację, którzy współpracują z właściwymi władzami oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlu ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar.

Obecne procedury legalizacji pobytu cudzoziemskich ofiar zostały uproszczone i częściowo odformalizowane, tak aby lepiej odpowiadać na potrzeby tej szczególnej kategorii osób. Przepisy ustawy o cudzoziemcach przewidują również, że po okresie zastanowienia się cudzoziemcowi będzie wydawane zezwolenie na pobyt czasowy, o ile podjął współpracę z organem właściwym do prowadzenia postępowania w sprawie zwalczania handlu ludźmi oraz zerwał kontakty z osobami podejrzanymi o popełnienie czynów zabronionych związanych z handlem ludźmi. Podobne rozwiązanie funkcjonowało też na gruncie poprzedniej ustawy.

W ustawie o cudzoziemcach z 2013 r. wprowadzono też specjalną przesłankę udzielania zezwolenia na pobyt stały ofiarom handlu ludźmi. Przewidziano również możliwość wydawania ofiarom polskiego dokumentu podróży dla cudzoziemca, co ma kluczowe znaczenie w przypadku niemożności uzyskania dokumentu podróży własnego kraju pochodzenia. Nowa ustawa zapewnia również wsparcie tłumacza dla ofiar.

3. Handel ludźmi w Polsce w 2014 r. i pierwszej połowie 2015 r.

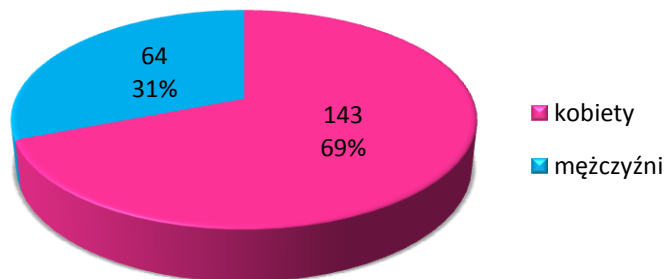
3.1. Dane statystyczne Krajowego Centrum Interwencyjno- Konsultacyjnego dla Ofiar Handlu Ludźmi (KCIK) za 2014 r.

W 2014 r. Krajowe Centrum Interwencyjno - Konsultacyjne dla Ofiar Handlu Ludźmi odnotowało 8747 połączeń telefonicznych, co oznacza średnio 24 rozmowy dziennie z osobami potrzebującymi pomocy bądź pragnącymi uzyskać informacje i porady. Ponadto, udzielono 2637 konsultacji różnym instytucjom. Z pomocy bezpośredniej KCIK polegającej m.in. na prowadzeniu całonocnego telefonu zaufania oraz schroniska dla pokrzywdzonych, a także udzielaniu wszechstronnej pomocy medycznej, prawnej i psychologicznej, w 2014 r. skorzystało 207 osób, czyli o 15 mniej niż w roku poprzednim.³⁶ Podobnie jak rok wcześniej ok. 2/3 beneficjentów stanowiły kobiety.

³⁶Konkurs na prowadzenie Krajowego Centrum Interwencyjno Konsultacyjnego, http://www.msw.gov.pl/portals/pl/2/9417/Konkurs_na_prowadzenie_Krajowego_Centrum_Interwencyjno_Konsultacyjnego.html.

Wykres 3. Beneficjenci KCIK w 2014 r.

Beneficjenci KCIK w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Fundacji La Strada.

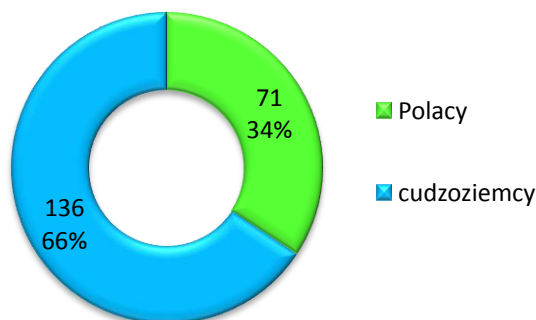
Z pomocy KCIK w 2014 r. skorzystało **207 osób**, w tym **136 cudzoziemców**.

3.1.1. Beneficjenci KCIK w 2014 r. według krajów pochodzenia

W porównaniu do roku 2013 zwiększył się odsetek cudzoziemców, będących beneficjentami KCIK - z 54% do 66% ogólnej liczby osób korzystających z pomocy. Ze wsparcia KCIK skorzystało 136 cudzoziemców.

Wykres 4. Beneficjenci KCIK w 2014 r. według kraju pochodzenia.

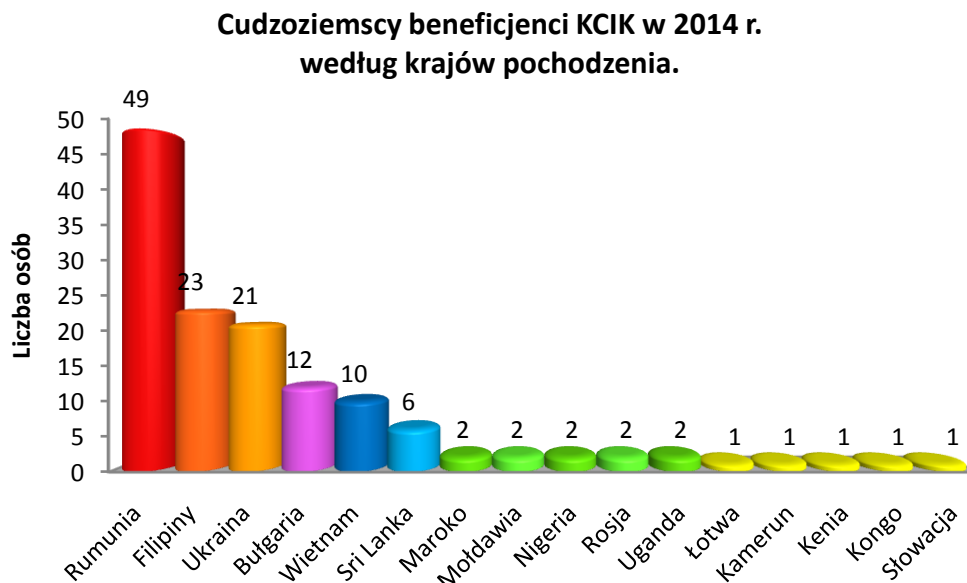
Beneficjenci KCIK w 2014 r. według kraju pochodzenia.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Fundacji La Strada.

Co trzeci cudzoziemiec pochodził z Rumunii, była to zdecydowanie najliczniejsza grupa narodowościowa beneficjentów KCIK w 2014 r. poza Polakami. Na drugim miejscu znaleźli się obywatele Filipin (23 osoby), na trzecim Ukrainy (21 osób) i na czwartym Bułgarii (12 osób). Zwraca uwagę fakt, że w porównaniu do roku 2013 obywatele Bułgarii będących beneficjentami KCIK było równo o połowę mniej. 10 osób korzystających z pomocy KCIK miało obywatelstwo wietnamskie, a 6 lankijskie (o 5 osób więcej niż w 2013 r.). Obywatele innych państw, którzy skorzystali z pomocy KCIK byli jednostkowymi przypadkami: po 2 osoby pochodziły z Maroko, Mołdawii, Nigerii, Rosji i Ugandy oraz po 1 osobie z Łotwy, Kamerunu, Kenii, Kongo i Słowacji. Ogółem, 47% cudzoziemców pochodziło z państw Unii Europejskiej (o 9% mniej niż w 2013 r.), 18% cudzoziemców pochodziło z pozostałych państw Europy, 29% z Azji i 6% Afryki. Jest to stała tendencja, w latach 2012 - 2013 procentowy udział przedstawicieli kontynentów w ogólnej liczbie beneficjentów KCIK kształtował się bardzo podobnie.

Wykres 5. Cudzoziemscy beneficjenci KCIK w 2014 r. według krajów pochodzenia.

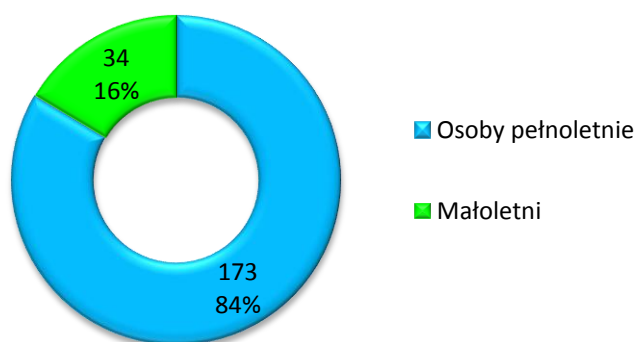
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Fundacji La Strada.

3.1.2. Beneficjenci KCIK w 2014 r. według wieku

Bardzo podobnie jak w roku 2013 kształtuje się również procentowy udział małoletnich w ogólnej liczbie beneficjentów KCIK. Wówczas było to 14%, obecnie 16%. Osoby dorosłe stanowią zatem zdecydowaną większość (84%) osób otrzymujących pomoc bezpośrednią od KCIK.

Wykres 6. Beneficjenci KCIK w 2014 r. według wieku.

Beneficjenci KCIK w 2014 r. według wieku.

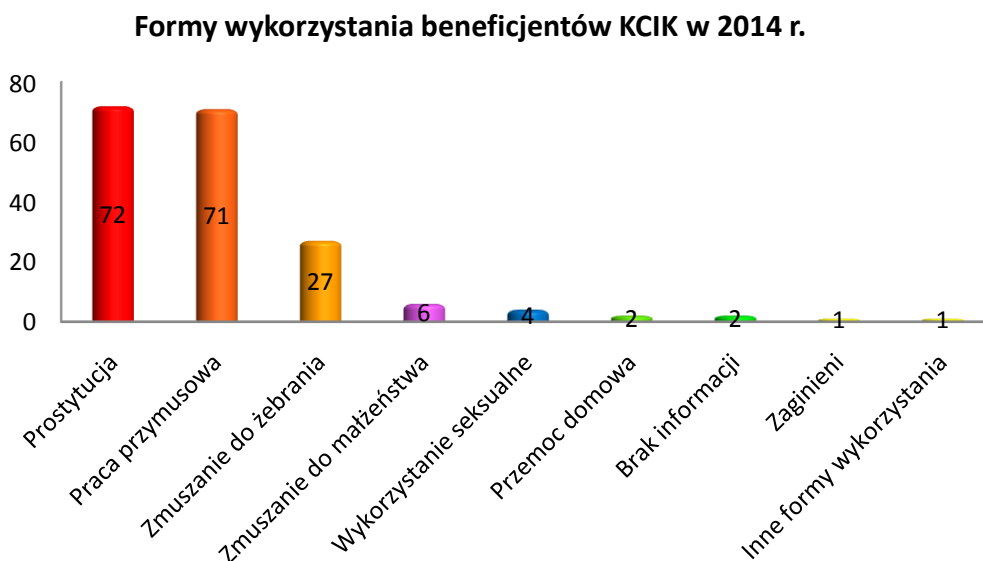
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Fundacji La Strada.

3.1.3. Formy wykorzystania beneficjentów KCIK

Prostytucja i praca przymusowa to dwie najczęstsze formy wykorzystania ofiar handlu ludźmi, które skorzystały z pomocy KCIK w 2014 r. Do zebrania zostało zmuszonych 27 z pośród 207 osób, tj. 13%. Można zanotować tu 4,5% wzrost w porównaniu do roku 2013. Zmuszonych do małżeństwa zostało 6 osób (tj. 3%), a wykorzystanych seksualnie zostały 4 osoby (2%).

Zanotowano także 2 przypadki przemocy domowej i 1 przypadek zaginięcia ofiary. Co do 1 osoby zastosowano inną formę wykorzystania w ramach przestępstwa handlu ludźmi. Odnośnie 2 osób brak jest informacji odnośnie tego, w jaki sposób zostały wykorzystane. U 1 osoby stwierdzono zaburzenia psychiczne. Należy dodać, że w 20 przypadkach nie stwierdzono wykorzystania - w tym w stosunku do 14 dzieci beneficjentów.

Wykres 7. Formy wykorzystania beneficjentów KCIK w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Fundacji La Strada.

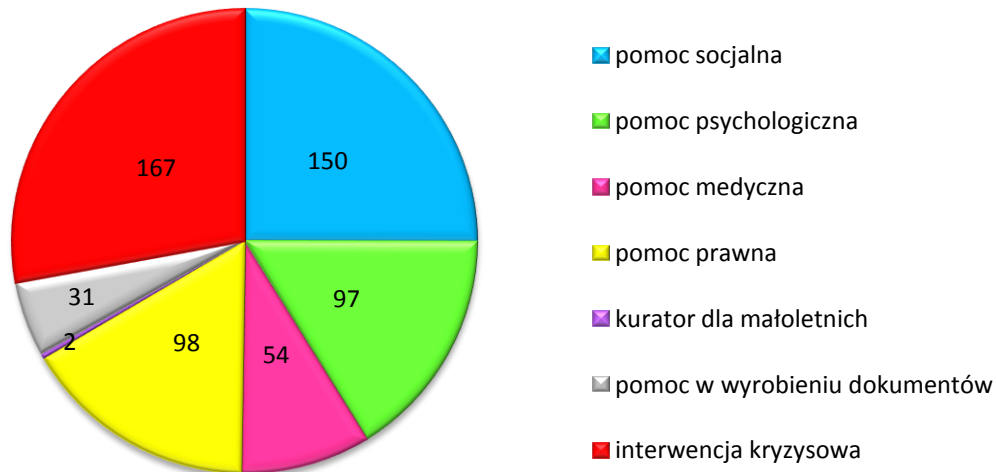
3.1.4. Formy pomocy udzielonej beneficjentom KCIK w 2014 r.

Wszystkim 207 osobom, które zwróciły się o pomoc do KCIK zostały zdiagnozowane potrzeby w ich konkretnych, indywidualnych sytuacjach. Na bazie przeprowadzonej diagnozy, KCIK udzieliło kompleksowej i najbardziej adekwatnej pomocy w różnych postaciach. 167 osób (o 3 więcej niż w 2013 r.) skorzystało z interwencji kryzysowej, pomocy socjalnej udzielono 150 osobom, pomocy medycznej 54 osobom, pomocy psychologicznej 97 osobom, a pomocy prawnej 98 osobom. Pochodzące z Wietnamu 2 osoby małoletnie posiadały kuratora. Wsparcia w wyrobieniu dokumentów udzielono 31 beneficjentom, w tym 20 w legalizacji pobytu w Polsce. Złożono 2 wnioski o nadanie statusu uchodźcy, raz asystowano ofierze podczas przesłuchania statusowego. 37 razy udzielono konsultacji dotyczących zezwolenia na pobyt czasowy ze względu na podejmowanie pracy w Polsce. Złożono także 16 wniosków o zezwolenie na pobyt czasowy.

Cudzoziemcy objęci wsparciem KCIK mieli następujące podstawy prawne pobytu na terytorium RP: 63 osoby posiadały obywatelstwo UE (49 osób z Rumunii, 12 osób z Bułgarii i po 1 osobie z Łotwy i Słowacji), 22 osoby posiadały zaświadczenie wydawane na mocy art. 170 ustawy o cudzoziemcach dla domniemanych ofiar handlu ludźmi, 7 osób posiadało zezwolenie na pobyt czasowy i pracę, a 17 cudzoziemców zezwolenie na pobyt czasowy dla ofiar handlu ludźmi (na podstawie art. 176 ustawy o cudzoziemcach).

Wykres 8. Formy pomocy udzielonej beneficjentom KCIK w 2014 r.

Formy pomocy udzielonej beneficjentom KCIK w 2014 r.

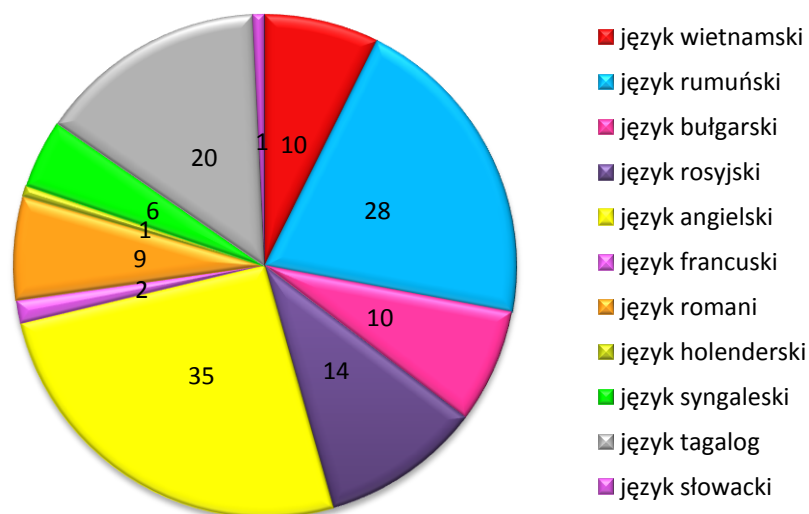

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Fundacji La Strada.

Podobnie jak w latach ubiegłych, w związku z tym, że większość beneficjentów KCIK była cudzoziemcami, niezbędna okazała się także pomoc w dokonywaniu tłumaczeń językowych. Najwięcej osób skorzystało z tłumaczeń na język angielski (35 beneficjentów), na język rumuński (28 beneficjentów), na język tagalski (20 beneficjentów) oraz na język rosyjski (14 beneficjentów). Po 10 osób skorzystało z tłumaczeń na język bułgarski i wietnamski. Niewiele mniej, bo 9 beneficjentów skorzystało z tłumaczeń na język romani. W pojedynczych przypadkach tłumaczono także na język syngaleski, francuski, holenderski i słowacki. Łącznie dokonano tłumaczeń na 11 języków obcych.

Wykres 9. Tłumaczenia dokonane dla beneficjentów KCIK w 2014 r.

Tłumaczenia dokonane dla beneficjentów KCIK w 2014 r.

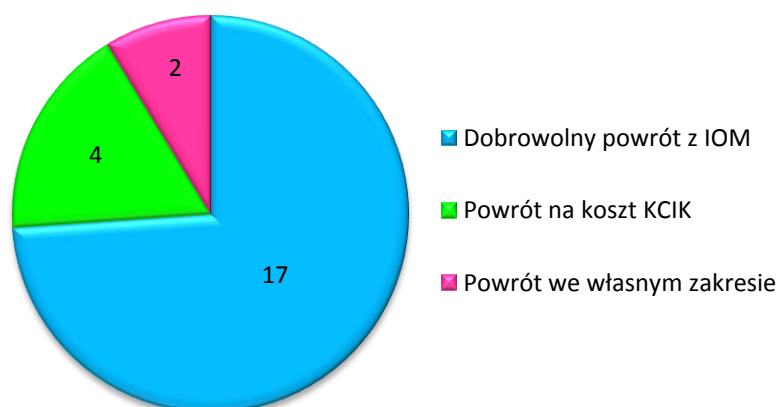
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Fundacji La Strada.

3.1.5. Powroty cudzoziemców- beneficjentów KCIK w 2014 r. do krajów pochodzenia

Łącznie dla 23 beneficjentów KCIK zostały zorganizowane powroty do krajów pochodzenia, o 11 mniej niż w roku 2013. Najwięcej osób -17- powróciło w ramach dobrowolnych powrotów z Międzynarodową Organizacją do Spraw Migracji. Było to 6 obywateli Rumunii, 5 obywateli Bułgarii, 5 obywateli Filipin i 1 obywatel Słowacji. 4 osoby powróciły do swoich krajów na koszt KCIK, a 2 osoby we własnym zakresie.

Wykres 10. Powroty cudzoziemskich beneficjentów KCIK w 2014 r. do krajów pochodzenia.

Powroty cudzoziemskich beneficjentów KCIK w 2014 r. do krajów pochodzenia.

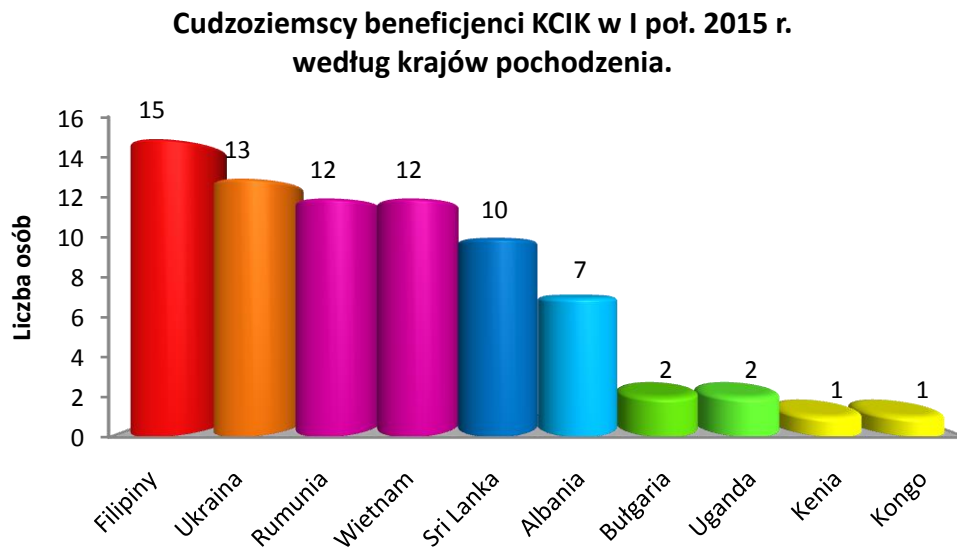

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Fundacji La Strada.

3.2. Dane statystyczne Krajowego Centrum Interwencyjno - Konsultacyjnego dla Ofiar Handlu Ludźmi (KCIK) za pierwszą połowę 2015 r.

Z udostępnionych przez Fundację La Strada danych statystycznych za pierwsze 6 miesięcy funkcjonowania Krajowego Centrum Interwencyjno- Konsultacyjnego dla Ofiar Handlu Ludźmi w 2015 r. wynika, że ze wsparcia KCIK w tym okresie skorzystało 135 osób: 60 Polaków i 75 cudzoziemców. Wśród beneficjentów było 86 kobiet i 49 mężczyzn. Małoletni stanowili 13% ogólnej liczby beneficjentów (18 osób, w tym 12 dzieci wykorzystanych). 16 osób zeznawało w postępowaniu przygotowawczym, a 5 osób w procesie karnym w sprawie handlu ludźmi z art. 189a §1 Kodeksu Karnego. Pracownicy KCIK odebrali w tym okresie 5006 połączeń telefonicznych, czyli średnio 28 rozmów dziennie. Ponadto udzielono 1211 konsultacji różnym instytucjom.

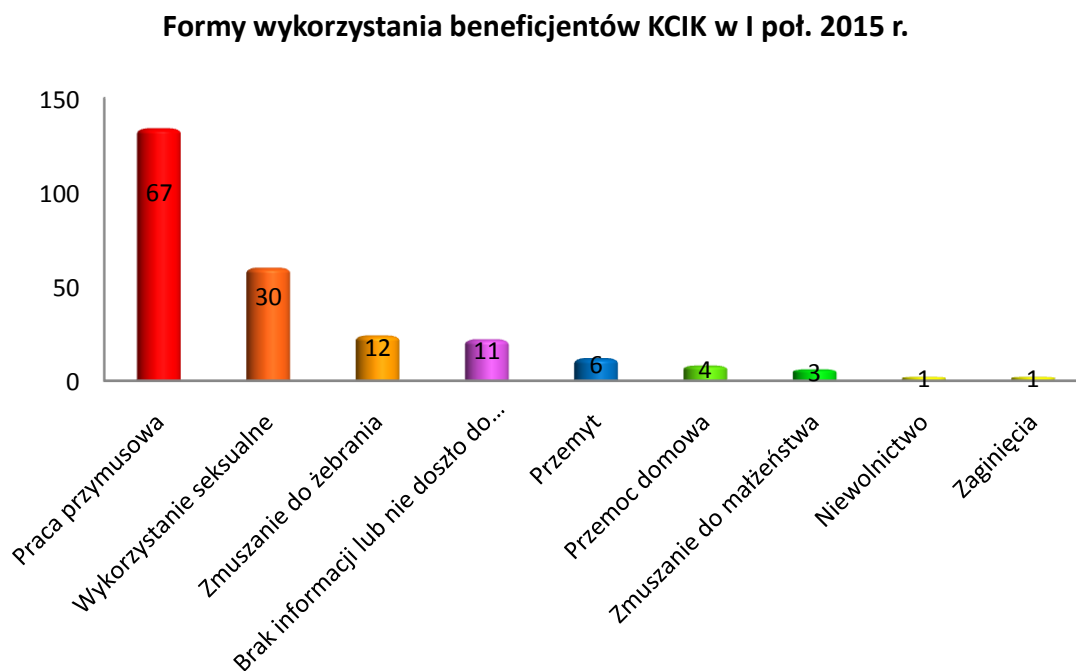
Wykres 11. Cudzoziemscy beneficjenci KCIK w I poł. 2015 r. według krajów pochodzenia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Fundacji La Strada.

Najwięcej cudzoziemców- 15 (20 % ogólnej liczby cudzoziemskich beneficjentów) pochodziło z Filipin, niewiele mniej, bo 13 osób (17%) pochodziło z Ukrainy, po 12 osób z Rumunii i Wietnamu (odpowiednio po 16%), 10 osób pochodziło ze Sri Lanki (13%) i 7 osób z Albanii (9%). Po 2 osoby pochodziły z Bułgarii i Ugandy (po 2,5%), a pojedyncze osoby pochodziły z Kenii i Kongo (po niespełna 1,5%).

Wykres 12. Formy wykorzystania beneficjentów KCIK w I poł. 2015 r.

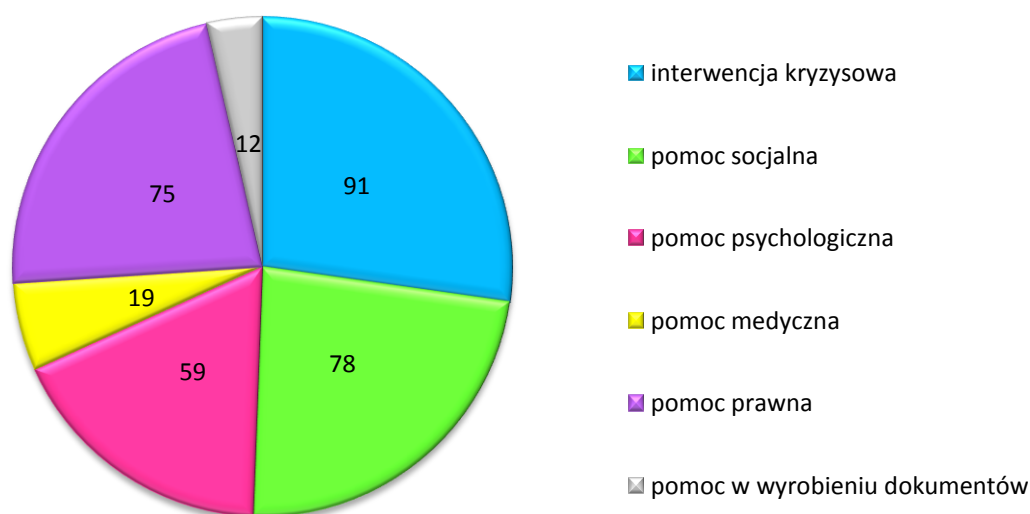

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Fundacji La Strada.

Zdecydowana większość beneficjentów KCIK w pierwszej połowie 2015 r. zostało wykorzystanych do pracy przymusowej (67 osób ze 135). Ponad połowę mniej osób zostało wykorzystanych seksualnie. 12 osób było zmuszanych do żebrania, 6 osób zostało wykorzystanych do przemytu, 4 doznały przemocy domowej, a 3 osoby zostały zmuszone do zawarcia małżeństwa. Odnotowano także pojedyncze przypadki niewolnictwa i zaginięć. W stosunku do 11 beneficjentów KCIK nie stwierdzono wykorzystania w ramach handlu ludźmi lub brak jest informacji co do formy wykorzystania.

Wykres 13. Formy pomocy udzielonej beneficjentom KCIK w I poł. 2015 r.

Formy pomocy udzielonej beneficjentom KCIK w I poł. 2015 r.

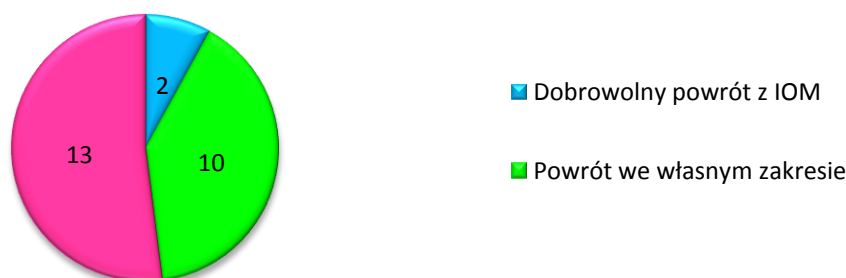

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Fundacji La Strada.

Wobec wszystkich beneficjentów KCIK zdiagnozowane zostały ich szczególne potrzeby, na podstawie czego udzielone zostało najbardziej adekwatne wsparcie. 91 osób skorzystało z interwencji kryzysowej, 78 osób z pomocy socjalnej, 75 z pomocy prawnej, 59 osób z pomocy psychologicznej i 19 osób z pomocy medycznej. Ponadto 12 osobom została udzielona pomoc w zakresie wyrobienia dokumentów.

Wykres 14. Powroty cudzoziemskich beneficjentów KCIK do krajów pochodzenia w I poł. 2015 r.

Powroty cudzoziemskich beneficjentów KCIK w I poł. 2015 r. do krajów pochodzenia.

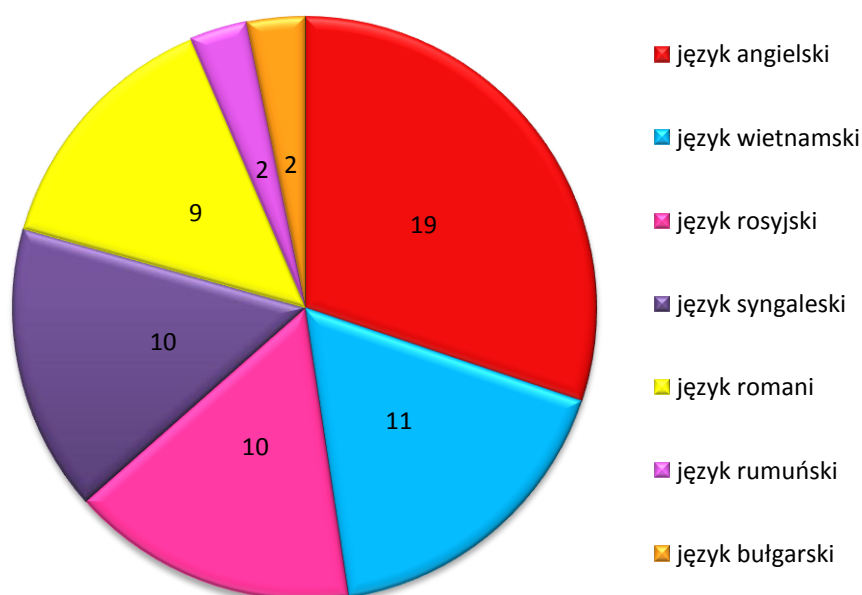

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Fundacji La Strada.

25 cudzoziemców objętych wsparciem KCIK w pierwszej połowie 2015 r. zdecydowało się na powrót do swojego kraju pochodzenia. 13 osób powróciło za pomocą organizacji pozarządowych (chodzi o Polaków wracających do Polski), 10 osób powróciło we własnym zakresie (było to 8 Polaków, 1 osoba z obywatelstwem ukraińskim i 1 osoba z obywatelstwem rumuńskim). Z pomocą Międzynarodowej Organizacji do Spraw Migracji do kraju pochodzenia powróciło 2 obywatele Bułgarii.

Wykres 15. Tłumaczenia dokonane dla beneficjentów KCIK w I poł. 2015 r.

Tłumaczenia dokonane dla beneficjentów KCIK w I poł. 2015 r.

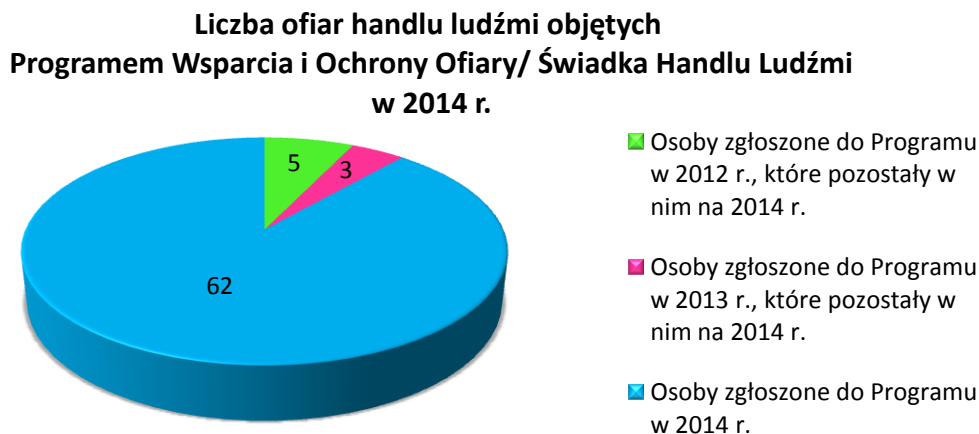
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Fundacji La Strada.

W pierwszej połowie 2015 r. KCIK zapewniało także tłumaczenia językowe dla cudzoziemskich beneficjentów. Tłumaczono łącznie na 7 języków obcych, najczęściej na język angielski (19 razy), niemal połowę mniej na język wietnamski (11 razy), po 10 razy na język syngaleski i rosyjski oraz 9 razy na język romani. Dwukrotnie pomagano w tłumaczeniach na język rumuński i bułgarski.

3.3. Realizacja Programu Wsparcia i Ochrony Ofiar/ Świadków Handlu Ludźmi w 2014 r.

3.3.1. Liczba cudzoziemców objętych Programem Wsparcia w 2014 r.

Wykres 16. Liczba ofiar handlu ludźmi objętych Programem Wsparcia w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

W 2014 r. objętych Programem Wsparcia zostało 70 cudzoziemców będących ofiarami handlu ludźmi, z czego 62 osoby zostały zgłoszone w 2014 r., a 8 osób to ofiary zgłoszone do Programu Wsparcia w poprzednich latach. 15 cudzoziemców pozostało w Programie na 2015 r. W porównaniu do lat poprzednich utrzymała się więc wyjątkowo wysoka liczba uczestników Programu. Biorąc pod uwagę wszystkie lata funkcjonowania Programu Wsparcia, tj. 2006- 2013, w ostatnim roku liczba cudzoziemców nim objęta była niemal taka sama jak w rekordowym roku 2013 (71 osób objętych Programem), kiedy to liczba beneficjentów Programu była o 127% wyższa niż w 2012 r., o 284% wyższa niż w 2011 r. i aż o 560% razy wyższa niż w 2006 r.

Wykres 17. Ilość osób objętych Programem Wsparcia w latach 2006- 2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

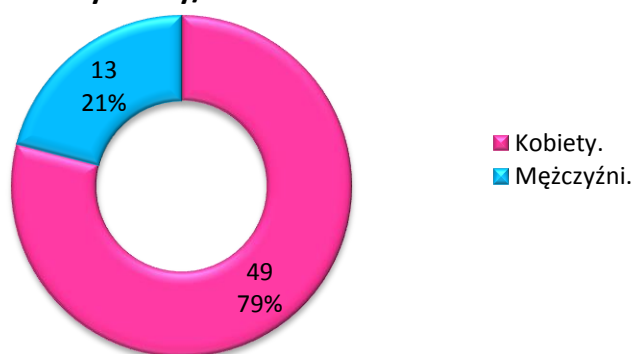
Wszystkie poniżej przedstawione dane statystyczne dotyczą wyłącznie osób zgłoszonych do udziału w Programie Wsparcia w 2014 r., tj. 62 osób.

3.3.2. Płeć cudzoziemców objętych Programem Wsparcia w 2014 r.

W 2014 r., inaczej niż w latach poprzednich przedstawia się procentowy udział kobiet i mężczyzn w ogólnej liczbie osób objętych Programem Wsparcia. Na 62 cudzoziemców objętych Programem Wsparcia w 2014 r., było aż 49 kobiet (79%) i tylko 13 mężczyzn (21%). W latach poprzednich różnica pomiędzy ilością kobiet i mężczyzn objętych Programem nie była aż tak znacząca - było to zazwyczaj od kilku do kilkunastu procent.

Wykres 18. Płeć ofiar handlu ludźmi zgłoszonych do Programu Wsparcia w 2014 r.

Płeć ofiar handlu ludźmi zgłoszonych do Programu Wsparcia i Ochrony Ofiary/ Świadka Handlu Ludźmi w 2014 r.

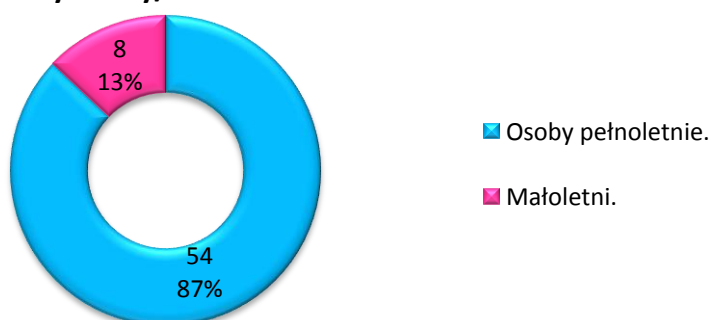
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

3.3.3. Wiek cudzoziemców objętych Programem Wsparcia w 2014 r.

Podobnie jak w roku 2013 przedstawia się podział beneficjentów Programu Wsparcia w 2014 r. ze względu na wiek. Na 62 osoby objęte Programem, 8 było dziećmi, reszta to osoby dorosłe. Oznacza to, że osoby pełnoletnie stanowiły niemal 90% wszystkich cudzoziemców uczestniczących w Programie. Najstarsza osoba miała 62 lata, zaś najmłodsza 1 rok. Średnia wieku wyniosła 29 lat.

Wykres 19. Wiek ofiar handlu ludźmi zgłoszonych do Programu Wsparcia w 2014 r.

Wiek ofiar handlu ludźmi zgłoszonych do Programu Wsparcia i Ochrony Ofiary/ Świadka Handlu Ludźmi w 2014 r.

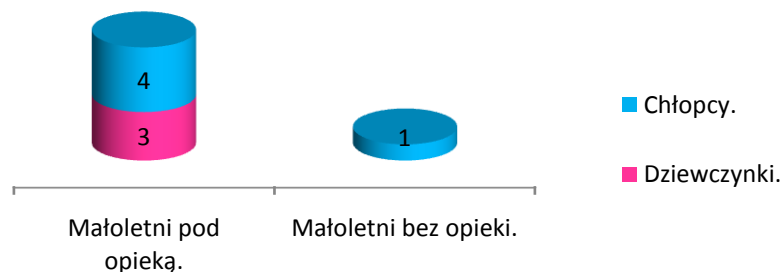

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Spośród 8 małoletnich objętych Programem Wsparcia w 2014 r., aż 7 było pod opieką i tylko 1 bez opieki rodziców/ opiekunów. Małoletnim bez opieki był 17 - letni Wietnamczyk. Jeśli chodzi o małoletnich pod opieką dorosłych, to było to 4 chłopców w wieku 13, 11 i w dwóch przypadkach 1 roku oraz 3 dziewczyny w wieku 16, 9 i 7 lat. Wszyscy byli obywatelami Rumunii.

Wykres 20. Małoletnie ofiary handlu ludźmi zgłoszone do Programu Wsparcia w 2014 r.

Małoletnie ofiary handlu ludźmi zgłoszone do Programu Wsparcia i Ochrony Ofiary/ Świadka Ludźmi w 2014 r.

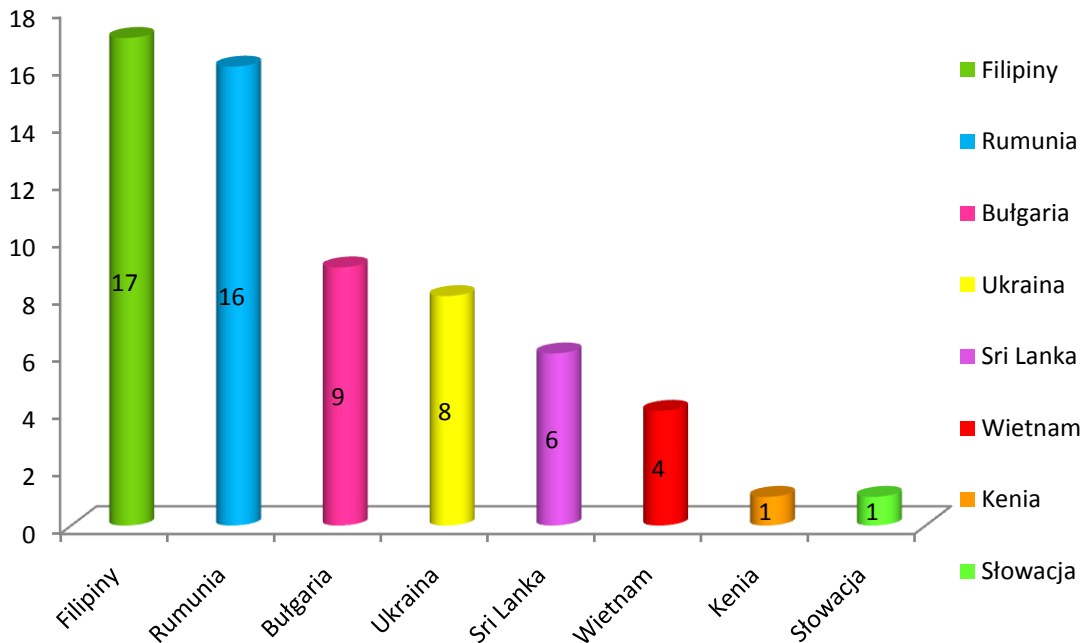
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

3.3.4. Obywatelstwo ofiar handlu ludźmi zgłoszonych do Programu Wsparcia w 2014 r.

Najwięcej ofiar handlu ludźmi objętych w 2014 r. Programem Wsparcia pochodziło z Filipin (27%) i z Rumunii (26%). Mniej niż po 10 cudzoziemców pochodziło z Bułgarii, Ukrainy, Sri Lanki i Wietnamu. Po 1 osobie pochodziło z Kenii i Słowacji. W porównaniu do roku 2013, zauważalny jest przede wszystkim ogromny wzrost liczby ofiar handlu ludźmi pochodzących z Filipin, wówczas była to 1 osoba, teraz aż 17. W związku z tym, obywatele Rumuni z najliczniejszej grupy narodowościowej uczestniczącej w Programie w 2013 r. przesunęli się na drugie miejsce (z 36% do 26%). Ogółem najwięcej ofiar pochodziło z Azji (43, 5%), następnie z Unii Europejskiej (42%), z innych państw europejskich pochodziło 13% ofiar objętych Programem Wsparcia, a najmniej z Afryki (1,5%).

Wykres 21. Obywatelstwo osób zgłoszonych do Programu Wsparcia w 2014 r.

**Obywatelstwo osób zgłoszonych do Programu Wsparcia i Ochrony
 Ofiary/ Świadka Handlu Ludźmi w 2014 r.**

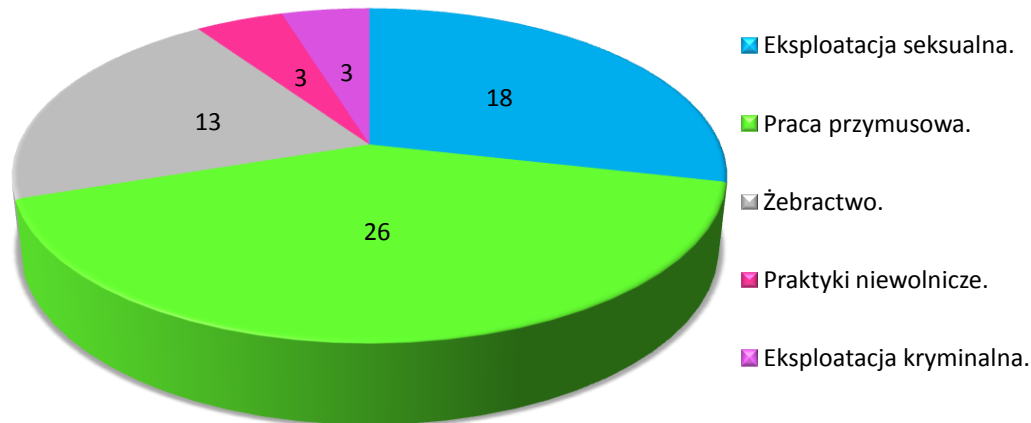
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

3.3.5. Forma wykorzystania ofiar handlu ludźmi zgłoszonych do Programu Wsparcia w 2014 r.

Ofiary handlu ludźmi objęte Programem Wsparcia w 2014 r. podlegały różnym formom wykorzystania. Najwięcej, bo 26 osób z 62 (tj. 41%), padło ofiarą pracy przymusowej. 18 osób było ofiarami eksploatacji seksualnej, 13 osób zmuszono do żebrania. Po 3 osoby padły ofiarą praktyk niewolniczych i eksploatacji kryminalnej. W przypadku ofiary pochodzącej ze Słowacji odnotowano 2 formy wykorzystania: pracę przymusową i żebractwo. Z biegiem lat funkcjonowania Programu Wsparcia (od 2006 r.) zmieniały się formy wykorzystania ofiar handlu ludźmi. Początkowo, najczęściej osób było ofiarami eksploatacji seksualnej, a inne formy wykorzystania miały marginalne znaczenie. W 2010 r. zrównała się ilość przypadków eksploatacji seksualnej i pracy przymusowej. W 2011 r. po raz pierwszy odnotowano przypadek niewolnictwa. W każdym roku występuje również pokaźny odsetek ofiar handlu ludźmi zmuszanych do żebractwa.

Wykres 22. Formy wykorzystania ofiar handlu ludźmi objętych Programem Wsparcia w 2014 r.

**Formy wykorzystania ofiar handlu ludźmi objętych
 Programem Wsparcia i Ochrony Ofiary/ Świadka Handlu Ludźmi
 w 2014 r.**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

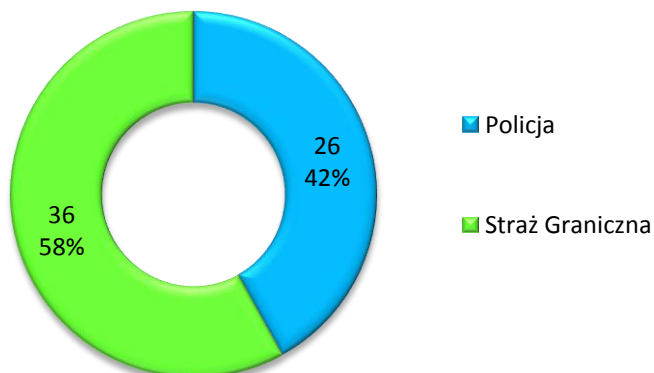
3.3.6. Identyfikacja ofiar handlu ludźmi zgłoszonych do Programu Wsparcia w 2014 r.

Identyfikacji cudzoziemców jako ofiar handlu ludźmi i zgłoszenia ich do Programu Wsparcia dokonuje najczęściej Policja, albo Straż Graniczna. W 2014 r. w 58% przypadków identyfikacji dokonała Straż Graniczna, a w 42% Policja. Służby te posiadają *Algorytm Postępowania funkcjonariuszy organów ścigania w przypadku ujawnienia przestępstwa handlu ludźmi*, według którego identyfikują ofiarę i dokonują zgłoszenia jej do Programu Wsparcia.³⁷ Prokuratura również może identyfikować ofiary i zgłaszać je do Programu, w praktyce występuje to jednak niezwykle rzadko - odnotowano jeden taki przypadek w 2008 r. Identyfikacja ofiary handlu ludźmi jest niezwykle ważnym elementem w całym systemie zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi. To od skutecznej identyfikacji zależy, czy ofiara handlu ludźmi otrzyma właściwą pomoc.

³⁷ Algorytm Postępowania funkcjonariuszy organów ścigania w przypadku ujawnienia przestępstwa handlu ludźmi, <http://www.strazgraniczna.pl/wps/wcm/connect/4e85cf004103472aa372b3ff9e6aba3f/ALGORYTM+post%C4%99powania.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=4e85cf004103472aa372b3ff9e6aba3f&CACHEID=4e85cf004103472aa372b3ff9e6aba3f&CACHEID=4e85cf004103472aa372b3ff9e6aba3f&CACHEID=4e85cf004103472aa372b3ff9e6aba3f>.

Wykres 23. Podmiot dokonujący identyfikacji ofiary handlu ludźmi i zgłoszenia jej do Programu Wsparcia w 2014 r.

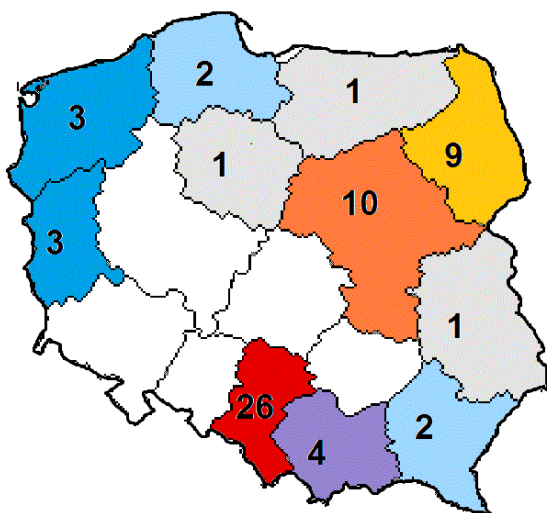
**Podmiot dokonujący identyfikacji ofiary handlu ludźmi i zgłoszenia
 jej do Programu Wsparcia i Ochrony Ofiary/Świadka Handlu
 Ludźmi w 2014 r.**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Nastąpiła duża zmiana w porównaniu do roku 2013 w kwestii identyfikacji ofiar handlu ludźmi i zgłoszenia do Programu Wsparcia według województw. W 2014 r. najczęściej cudzoziemców zostało zgłoszonych z terenu województwa śląskiego (26 osób- ponad 40%), następnie z województwa mazowieckiego (10 osób), z województwa podlaskiego (9 osób) i z województwa małopolskiego (4 osoby). Po 3 osoby zostały zgłoszone do Programu Wsparcia z terenu województwa lubuskiego i zachodniopomorskiego oraz po 2 osoby z województwa podkarpackiego i pomorskiego. Zanotowano także pojedyncze przypadki identyfikacji ofiar i zgłoszenia ich do Programu Wsparcia z województw: kujawsko - pomorskiego, lubelskiego i warmińsko- mazurskiego. Szczególną uwagę należy zwrócić na ogromny spadek ilości cudzoziemców zgłoszonych do Programu Wsparcia z terenu województwa małopolskiego - w 2013 r. było ich aż 17 (najwięcej ze wszystkich województw).

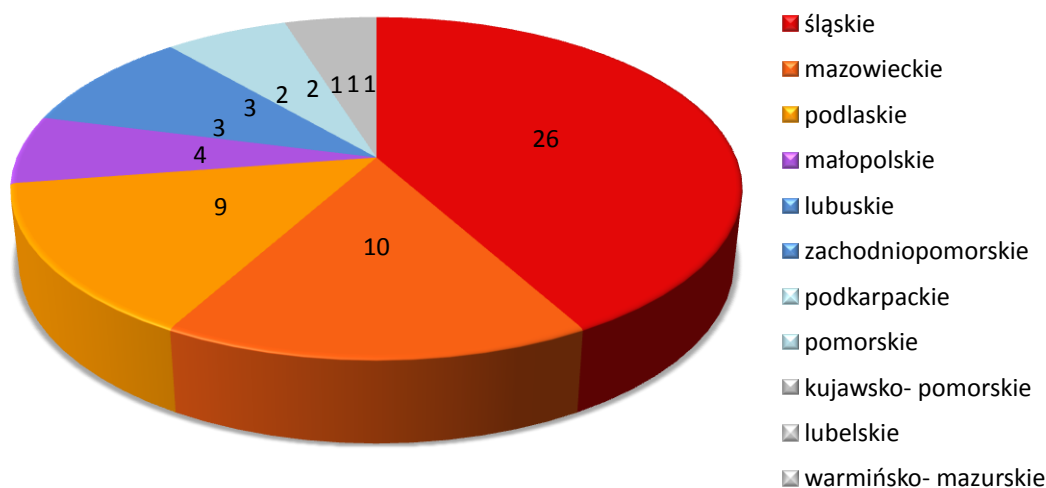
Wykres 24. Identyfikacja ofiar handlu ludźmi i zgłoszenia do Programu Wsparcia w 2014 r. według województw.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Wykres 25. Zgłoszenia ofiar handlu ludźmi do Programu Wsparcia w 2014 r. wg województw.

**Zgłoszenia ofiar handlu ludźmi do Programu
 Wsparcia i Ochrony Ofiary/ Świadka Handlu Ludźmi
 w 2014 r. wg województw.**

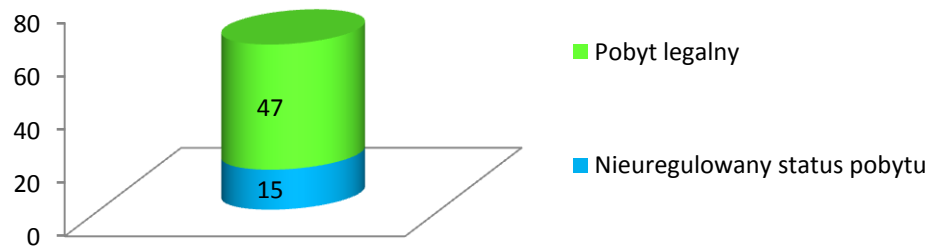
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

3.3.7. Status pobytu na terytorium RP cudzoziemców zgłoszonych do Programu Wsparcia w 2014 r.

W porównaniu do roku 2013, znacznie zwiększył się odsetek cudzoziemców, którzy w momencie zgłaszania do Programu Wsparcia mieli nieuregulowany status pobytu w Polsce - w 2013 r. było to 3,5% ogólnej liczby beneficjentów, a w 2014 r. 24%. W 2014 r. spośród 62 cudzoziemców objętych Programem Wsparcia - 47 w momencie zgłoszenia do Programu przebywało w Polsce legalnie, a 15 osób miało nieuregulowany status pobytu. Wśród tych 47 cudzoziemców 26 było obywatelami Unii Europejskiej, 14 przebywało w Polsce na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy i pracę, 6 osób na podstawie wiz, a 1 osoba na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy w celu kontynuowania nauki. Wszystkie 15 osób, które w momencie zgłoszenia do Programu Wsparcia miały nieuregulowany status pobytu w Polsce, zalegalizowały go na podstawie zaświadczeń wydawanych z art. 170 ustawy o cudzoziemcach. Następnie 2 osoby z 15 wystąpiły o zezwolenia na pobyt czasowy dla ofiar handlu ludźmi (na podstawie art. 176 ustawy o cudzoziemcach).

Wykres 26. Status pobytu na terytorium RP cudzoziemców zgłoszonych do Programu Wsparcia w 2014 r.

Status pobytu na terytorium RP cudzoziemców zgłoszonych do Programu Wsparcia w 2014 r.

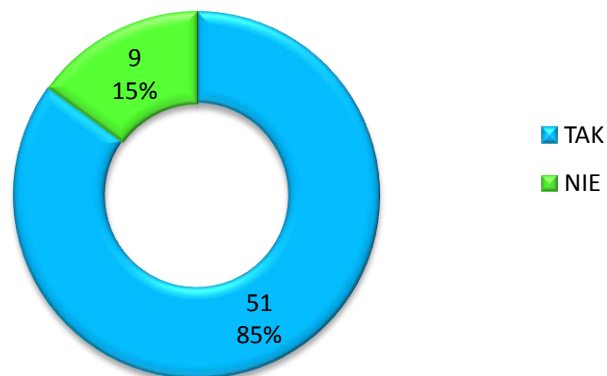

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Podobnie jak w latach poprzednich, ofiary handlu ludźmi objęte Programem Wsparcia zazwyczaj zgadzały się na złożenie zeznań. Uczyniło tak 51 cudzoziemców, tj. 85% ogólnej liczby beneficjentów. Zeznań nie złożyło natomiast 11 osób, z czego 6 ze względu na wiek (małoletni), a 1 osoba ze względu na bardzo zły stan psychofizyczny.

Wykres 27. Złożenie zeznań przez ofiary handlu ludźmi zgłoszone do Programu Wsparcia w 2014 r.

Złożenie zeznań przez ofiary handlu ludźmi zgłoszone do Programu Wsparcia i Ochrony Ofiary/Świadka Handlu Ludźmi w 2014 r.

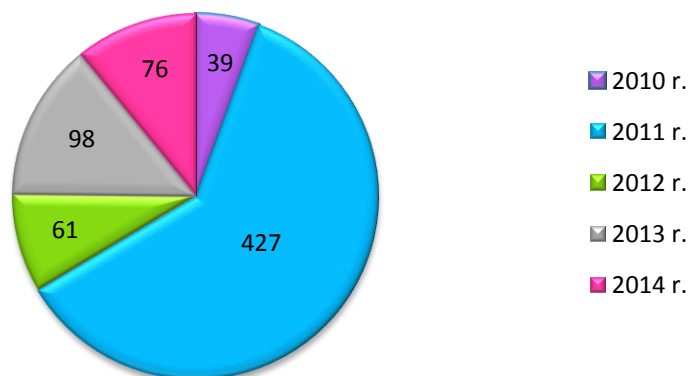
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

3.3. Dane statystyczne dotyczące przestępstwa handlu ludźmi - art. 189a §1 Kodeksu Karnego w 2014 r.

Według danych Wydziału do Walki z Handlem Ludźmi funkcjonującym w strukturze Biura Służby Kryminalnej Komendy Głównej Policji, w 2014 r. w Polsce stwierdzonych zostało 76 przestępstw handlu ludźmi z art. 189a §1 Kodeksu Karnego. Można odnotować zatem 22% spadek w stosunku do ilości stwierdzonych przestępstw w 2013 r.

Wykres 28. Ilość stwierdzonych przestępstw handlu ludźmi w latach 2010 - 2014.

Ilość stwierdzonych przestępstw handlu ludźmi w latach 2010 - 2014.

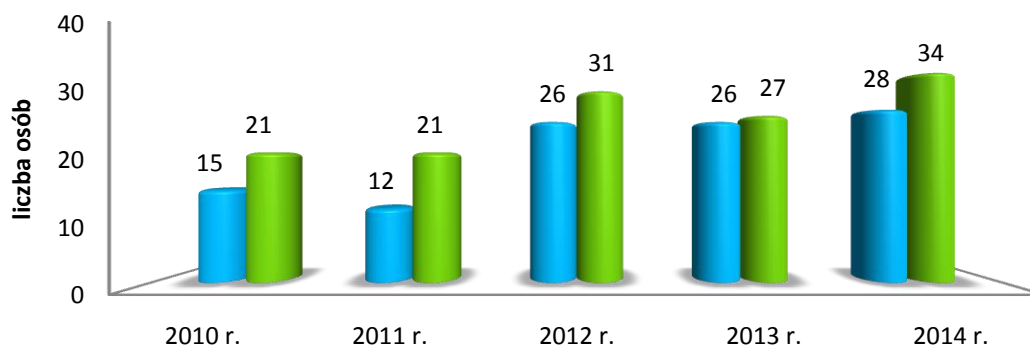

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Głównej Policji.

W 2014 r. wszczętych zostało 28 postępowań w związku z przestępstwem handlu ludźmi (o 2 więcej niż w roku poprzednim), a 34 postępowania zakończono (o 7 więcej niż w roku poprzednim). Tym samym w roku 2014 zakończonych zostało najwięcej postępowań w ciągu ostatnich 5 lat.

Wykres 29. Postępowania prowadzone w związku z przestępstwem handlu ludźmi w latach 2010 - 2014.

Postępowania prowadzone w związku z przestępstwem handlu ludźmi w latach 2010 - 2014.

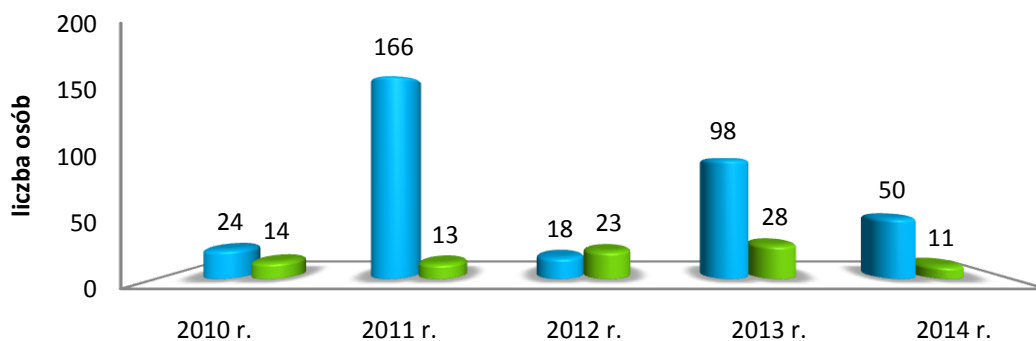
	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Postępowania wszczęte	15	12	26	26	28
Postępowania zakończone	21	21	31	27	34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Głównej Policji.

W 2013 r. pokrzywdzonych przestępstwem handlu ludźmi w świetle art. 189a §1 Kodeksu Karnego zostało 50 osób, o 49% mniej niż rok wcześniej. Sprawców ustalono zaś 11, co oznacza, że albo na jednego sprawcę przypadało więcej niż jeden pokrzywdzony, albo że część sprawców pozostała niewykryta.

Wykres 30. Sprawcy i pokrzywdzeni przestępstwem handlu ludźmi w latach 2010 - 2013.

Sprawcy i pokrzywdzeni przestępstwem handlu ludźmi w latach 2010 - 2014.

	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
■ Pokrzywdzeni	24	166	18	98	50
■ Sprawcy	14	13	23	28	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Głównej Policji.

Ogółem, w 2014 r. w Polsce stwierdzono 76 przestępstw handlu ludźmi, w których było 50 pokrzywdzonych i 11 sprawców. Z pośród osób pokrzywdzonych, 13 zostało wykorzystanych w pracy lub usługach o charakterze przymusowym, a 37 osób w prostytucji, pornografii lub innych formach seksualnego wykorzystania. Mężczyźni stanowili 14% ofiar, a kobiety 86%. Niemal wszystkie ofiary były osobami dorosłymi (49 osób), tylko 1 osoba była dzieckiem. 18 ofiar miało polskie obywatelstwo, 30 osób ukraińskie i 2 osoby bułgarskie. Wszyscy cudzoziemcy (32 osoby) zostały wykorzystane w prostytucji, pornografii lub innych formach seksualnego wykorzystania. Ponadto, w 2014 r. wszczęto 28 postępowań w związku z art. 189a §1 Kodeksu Karnego, a 34 postępowania zakończono.

3.4. Dane statystyczne dotyczące przestępstwa handlu ludźmi - art. 189a §1 Kodeksu Karnego w pierwszej połowie 2015 r.

W pierwszej połowie 2015 r. stwierdzonych zostało 28 przestępstw handlu ludźmi, w których było 22 ofiar, bądź osób ze statusem pokrzywdzonych i 11 sprawców. Z pośród 22 ofiar, 6 osób zostało wykorzystanych w pracy lub usługach o charakterze przymusowym, a 16 osób w prostytucji, pornografii lub innych formach seksualnego wykorzystania. Wszystkie ofiary to pełnoletnie kobiety, 7 z polskim obywatelstwem, 13 z ukraińskim i 2 z rumuńskim. W tym czasie zakończonych zostało również 16 postępowań w sprawie handlu ludźmi z art. 189 a§1 k.k. i 2 postępowania w sprawie handlu ludźmi z art. 189 a§2 k.k. Ponadto, wszczętych zostało 20 postępowań przygotowawczych. dot. przestępstwa handlu ludźmi, tj. zaledwie o 8 postępowań mniej niż w całym 2014 r.

3.5. Handel dziećmi

Szczególnie istotnym zakresem handlu ludźmi jest handel dziećmi. Co roku wśród około 2 milionów ofiar na świecie, dzieci stanowią aż 1/3. Zgodnie z postanowieniami *Protokołu*

Fakultatywnego do Konwencji o Prawach Dziecka w sprawie Handlu Dziećmi, Dziecięcej Prostytyucji i Dziecięcej Pornografii z 2000 r., handlem dziećmi jest jakiegokolwiek działanie lub transakcja, w drodze której, dziecko przekazywane jest przez jakąkolwiek osobę lub grupę osób innej osobie lub grupie osób za wynagrodzeniem lub jakąkolwiek inną rekompensatą.

Polski Kodeks Karny przewiduje szczególną regulację odnośnie handlu dziećmi. W definicji przestępstwa handlu ludźmi, zawartej w art. 115 § 22 Kodeksu Karnego, w punkcie szóstym zaznaczono, że *jeżeli zachowanie sprawcy dotyczy małoletniego, stanowi ono handel ludźmi, nawet gdy nie zostały użyte metody lub środki wymienione w punktach 1- 6*, tj. przemoc lub bezprawna groźba, uprowadzenie, podstęp, wprowadzenie w błąd albo wyzyskanie błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania, nadużycie stosunku zależności, wykorzystanie krytycznego położenia lub stanu bezradności.

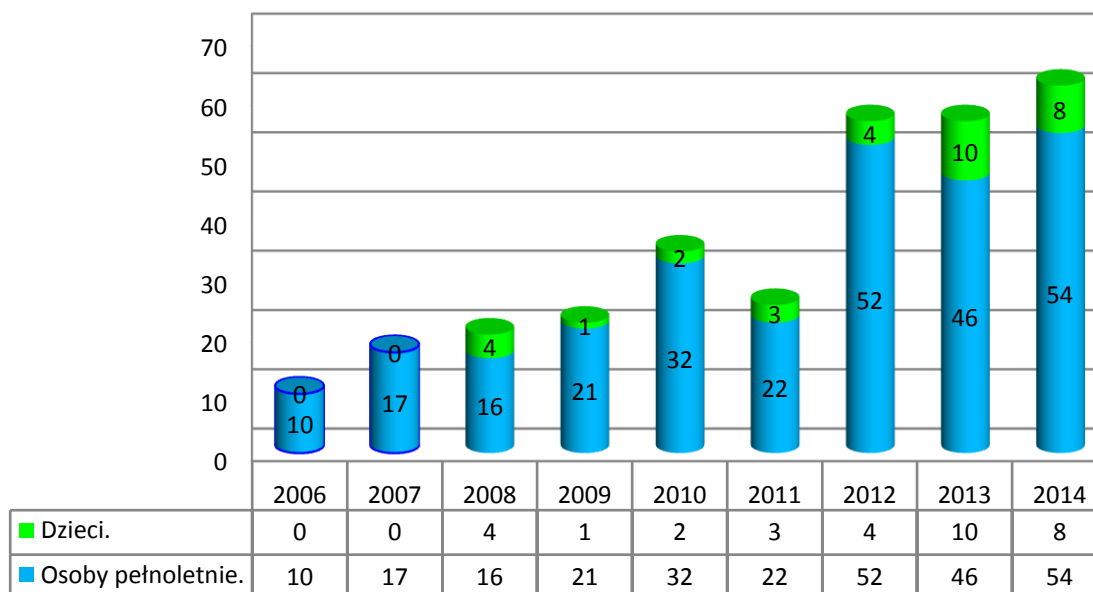
3.4.1. Małoletnie ofiary handlu ludźmi objęte Programem Wsparcia w latach 2006 - 2014

Przez 9 lat funkcjonowania Programu Wsparcia, jego małoletni beneficjenci stanowili zaledwie 10,5 % wszystkich osób. Przez pierwsze 2 lata, tj. w roku 2006 i 2007 do Programu Wsparcia nie zostało zgłoszone żadne dziecko będące ofiarą handlu ludźmi. W kolejnych latach były to jednostkowe przypadki, najwięcej zaś w roku 2013 r., 10 osób. W roku 2014 z Programu Wsparcia skorzystało 8 małoletnich. Do tej pory łącznie z Programu Wsparcia skorzystało 32 małoletnich cudzoziemców.

Przez 9 lat funkcjonowania Programu Wsparcia (2006- 2014) skorzystało z niego **32 małoletnich**, z czego w samym 2014 r. **8 osób**.

Wykres 31. Małoletnie ofiary handlu ludźmi objętych Programem Wsparcia w latach 2006 - 2014.

Małoletnie ofiary handlu ludźmi objęte Programem Wsparcia w latach 2006 - 2014.

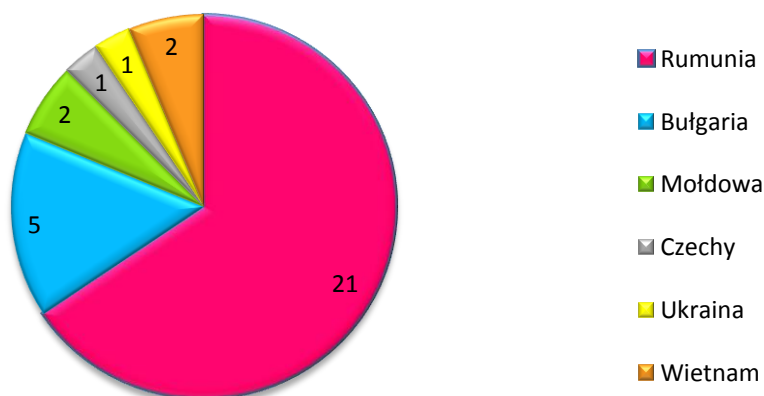

źródło: opracowanie własne na podstawie portalu www.handelludzi.eu

W latach 2006- 2014 66% małoletnich ofiar handlu ludźmi objętych Programem Wsparcia pochodziło z Rumunii, 16% z Bułgarii, 6% z Mołdowy i Wietnamu oraz po 3% z Czech i Ukrainy. Ogółem 27 z 32 małoletnich ofiar było obywatelami państw członkowskich UE.

Wykres 32. Kraje pochodzenia małoletnich ofiar handlu ludźmi objętych Programem Wsparcia w latach 2006 - 2014.

Kraje pochodzenia małoletnich ofiar handlu ludźmi objętych Programem Wsparcia w latach 2006 - 2014.

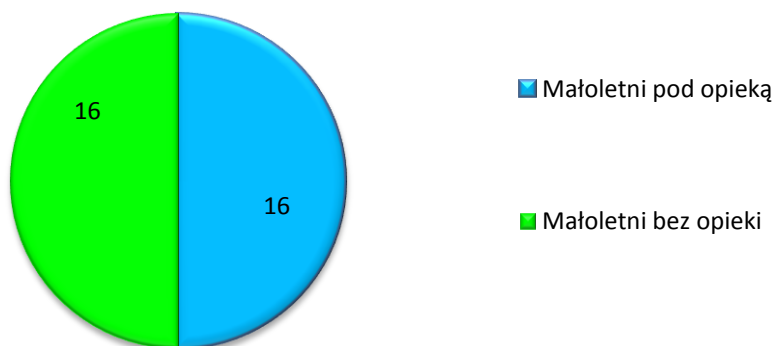

Źródło: opracowanie własne na podstawie portalu www.handelludzi.eu

Z 32 małoletnich będących ofiarami handlu ludźmi i objętych Programem Wsparcia w latach 2006 - 2013, połowa osób była małoletnimi bez opieki i połowa pod opieką rodzica bądź innych opiekunów. Żadna małoletnia ofiara handlu ludźmi będąca bez opieki dorosłych nie miała mniej niż 12 lat.

Wykres 33. Małoletnie ofiary handlu ludźmi objęte Programem Wsparcia w latach 2010 - 2014.

Małoletnie ofiary handlu ludźmi objęte Programem Wsparcia w latach 2006 - 2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie portalu www.handelludzi.eu.

4. Podsumowanie

Handel ludźmi od kilku lat pozostaje trzecim najbardziej dochodowym przestępstwem na świecie. Szacuje się, że co roku jego ofiarą pada ok. 2 miliony osób, 1/3 to dzieci. W Polsce w 2014 r. stwierdzonych zostało 76 przestępstw handlu ludźmi, w których pokrzywdzonych zostało 50 osób. Większość z nich (37 osób) została wykorzystana w pracy lub usługach o charakterze przymusowym, a 37 osób w prostytucji, pornografii lub innych formach seksualnego wykorzystania. Większość ofiar niezmiennie stanowią kobiety (aż 86%). W pierwszym półroczu 2015 r. odnotowano 28 przestępstw handlu ludźmi, których ofiarą padło 22 osoby. Należy pamiętać, że z uwagi na specyfikę tego przestępstwa faktyczna liczba ofiar handlu ludźmi pozostaje nieznana, a co za tym idzie do większości pokrzywdzonych nie dociera żadna pomoc.

Ze wsparcia Krajowego Centrum Interwencyjno - Konsultacyjnego w 2014 r. skorzystało 207 osób, 71 Polaków i 136 cudzoziemców. W pierwszym półroczu 2015 r. odnotowano już 135 beneficjentów, aż 60 Polaków i 75 cudzoziemców. Z dedykowanego dla cudzoziemców Programu Wsparcia i Ochrony Ofiar Handlu Ludźmi w 2014 r. skorzystało 70 osób, najwięcej z Filipin, Rumunii, Bułgarii i Ukrainy. Głównymi formami wykorzystania ofiar handlu ludźmi w Polsce jest praca przymusowa i eksploatacja seksualna. Duży udział ma również zmuszanie do żebrania. Rosnące znaczenie zyskują nowe formy wykorzystania ofiar, takie jak np. zmuszanie do popełniania przestępstw.

Handel ludźmi próbuje zwalczać szereg podmiotów, za równo na poziomie krajowym, regionalnym, jak i ogólnoświatowym. Na szczeblu światowym handlowi ludźmi zapobiega Organizacja Narodów Zjednoczonych poprzez Biuro Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przestępczości, na europejskim szczeblu regionalnym Rada Europy poprzez Grupę Ekspertów do Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi, oraz Unia Europejska poprzez Grupę Ekspertów ds. Handlu Ludźmi w UE.

Krajowy system zapobiegania i zwalczania handlu ludźmi wzbogacił się ostatnio o dwa nowe rodzaje podmiotów: Wojewódzkie Zespoły do Walki z Handlem Ludźmi oraz Ogólnopolską Sieć Organizacji Pozarządowych Przeciwko Handlowi Ludźmi. Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć pozostaje aktywnym członkiem obu tych struktur.

Spis wykresów:

Wybrane podmioty w Polsce zaangażowane w walkę z handlem ludźmi.	9
Zespół do Spraw Zwalczenia i Zapobiegania Handlowi Ludźmi.	10
Beneficjenci KCIK w 2014 r.	17
Beneficjenci KCIK w 2014 r. według kraju pochodzenia.	17
Cudzoziemscy beneficjenci KCIK w 2014 r. według krajów pochodzenia.	18
Beneficjenci KCIK w 2014 r. według wieku.	18
Formy wykorzystania beneficjentów KCIK w 2014 r.	19
Formy pomocy udzielonej beneficjentom KCIK w 2014 r.	20
Tłumaczenia dokonane dla beneficjentów KCIK w 2014 r.	20
Powroty cudzoziemskich beneficjentów KCIK w 2014 r. do krajów pochodzenia.	21
Cudzoziemscy beneficjenci KCIK w I poł. 2015 r. według krajów pochodzenia.	22
Formy wykorzystania beneficjentów KCIK w I poł. 2015 r.	22
Formy pomocy udzielonej beneficjentom KCIK w I poł. 2015 r.	23
Powroty cudzoziemskich beneficjentów KCIK do krajów pochodzenia w I poł. 2015 r.	23
Tłumaczenia dokonane dla beneficjentów KCIK w I poł. 2015 r.	24
Liczba ofiar handlu ludźmi objętych Programem Wsparcia w 2014 r.	25
Ilość osób objętych Programem Wsparcia w latach 2006- 2014.	25
Płeć ofiar handlu ludźmi zgłoszonych do Programu Wsparcia w 2014 r.	26
Wiek ofiar handlu ludźmi zgłoszonych do Programu Wsparcia w 2014 r.	26
Małoletnie ofiary handlu ludźmi zgłoszone do Programu Wsparcia w 2014 r.	27
Obywatelstwo osób zgłoszonych do Programu Wsparcia w 2014 r.	28
Formy wykorzystania ofiar handlu ludźmi objętych Programem Wsparcia w 2014 r.	29
Podmiot dokonujący identyfikacji ofiary handlu ludźmi i zgłoszenia jej do Programu Wsparcia w 2014 r.	30
Identyfikacja ofiar handlu ludźmi i zgłoszenia do Programu Wsparcia w 2014 r. według województw.	30
Zgłoszenia ofiar handlu ludźmi do Programu Wsparcia w 2014 r. wg województw.	31
Status pobytu na terytorium RP cudzoziemców zgłoszonych do Programu Wsparcia w 2014 r.	32
Złożenie zeznań przez ofiary handlu ludźmi zgłoszone do Programu Wsparcia w 2014 r.	32
Ilość stwierdzonych przestępstw handlu ludźmi w latach 2010 - 2014.	33
Postępowania prowadzone w związku z przestępstwem handlu ludźmi w latach 2010 - 2014.	33
Sprawcy i pokrzywdzeni przestępstwem handlu ludźmi w latach 2010 - 2013.	34
Małoletnie ofiary handlu ludźmi objętych Programem Wsparcia w latach 2006 - 2014.	35
Kraje pochodzenia małoletnich ofiar handlu ludźmi objętych Programem Wsparcia w latach 2006 - 2014.	36
Małoletnie ofiary handlu ludźmi objęte Programem Wsparcia w latach 2010 - 2014.	36